МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра економіки праці та менеджменту

«До захисту в ЕК»	**«До захисту допущено»**
Директор інституту	Завідувач кафедри
_____ Олег ШЕРЕМЕТ	_____ Тамара БЕРЕЗЯНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)	(підпис) (ім'я та прізвище)
«___» _____ 2023 р.	«___» _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності _____073 «Менеджмент»_____
(код та спеціальності)

освітньо-професійної програми «Менеджмент»_____

на тему: _____«Формування інвестиційної політики підприємства»_____

Виконала: здобувачка 4 курсу, групи МН-4-5

Василик Анастасія Павлівна _____
(підпис)

Керівник Ємцев Віктор Іванович _____
(підпис)

Рецензент _____ _____
(ім'я та прізвище) (підпис)

Я як здобувачка Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавала і не одержувала недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувачка _____
(підпис)

Київ – 2023 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра економіки праці та менеджменту
Освітній ступінь бакалавр
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітньо-професійна програма «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри економіки
праці та менеджменту

_____ Тамара БЕРЕЗЯНКО
«05» грудня 2022 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Василик Анастасії Павлівни

1. Тема роботи «Формування інвестиційної політики підприємства»

керівник роботи Ємцев В.І., д.е.н., професор
затверджені наказом закладу вищої освіти від 05.12.2022 р. № 865-КС.

2. Строк подання здобувачем роботи 01 червня 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні акти, аналітичні та статистичні матеріали стосовно теми роботи, бухгалтерська, статистична звітність та аналітичні матеріали ПрАТ «Індар».

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
Розділ 1. Теоретичні та методичні засади формування інвестиційної політики підприємства.
Розділ 2. Дослідження інвестиційної діяльності ПрАТ «Індар».
Розділ 3. Формування та реалізація інвестиційної політики підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу
Результати дослідження знайшли відображення у 8 рисунках та 39 таблицях ілюстративного матеріалу.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 05 грудня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Збір та вивчення джерел інформації для написання кваліфікаційної роботи. Складання бібліографії наукових джерел	20.12.2022 р.	виконано
2	Розроблення та затвердження плану роботи керівником кваліфікаційної роботи і керівником проєктної групи	30.12.2022 р.	виконано
3	Робота над вступом до кваліфікаційної роботи	10.01.2023 р.	виконано
4	Підготовка першого розділу, висновків до нього та подання його керівнику	05.03.2023 р.	виконано
5	Підготовка другого розділу, висновків до нього та подання його керівнику	30.04.2023 р.	виконано
6	Підготовка третього розділу, висновків до нього та подання його керівнику	14.05.2023 р.	виконано
7	Підготовка висновків до роботи та подання його керівнику	15.05.2023 р.	виконано
8	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	17.05.2023 р.	виконано
9	Остаточне оформлення роботи. Формування проєкту доповіді, ілюстративного матеріалу. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	18.05.2023 р.	виконано
10	Подання завершеної роботи на розгляд комісії з попереднього захисту	19.05.2023 р.	виконано
11	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри та подача електронного варіанту роботи для перевірки на плагіат	01.06.2023 р.	виконано
12	Захист кваліфікаційної роботи	Згідно графіку захисту	

Здобувачка _____ **А.П. Василик**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ **В.І. Ємцев**
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

У випускній роботі розглянуто і узагальнено існуючі теоретико-методичні засади формування інвестиційної політики підприємства. В роботі описано сутність понять «інвестиція», «політика» та «інвестиційна політика»; досліджено теоретичні засади та напрямки розроблення інвестиційної політики, а також розглянуто методичні підходи до оцінки інвестиційної політики підприємства.

Для оцінки доцільності запропонованого заходу було визначено сучасний стан розвитку ПрАТ «Індар» та досліджено інвестиційну діяльність підприємства.

На основі дослідження результатів інвестиційної діяльності та цілей ПрАТ «Індар» було розроблено інвестиційну стратегію, яка включала в себе удосконалення продукції, таким чином був запропонований захід, щодо вдосконалення інвестиційної стратегія продуктової диференціації.

Проведені розрахунки свідчать, що запропонований проєкт є прибутковим та в подальшому можливе його впровадження на підприємстві.

Випускна робота складена на 86 сторінках (без урахування додатків), містить 39 таблиць, 8 рисунків.

Ключові слова: інвестиції, політика, інвестиційна політика, інвестиційна діяльність, інвестиційні ресурси, фармацевтична галузь, фармацевтичне підприємство.

ANNOTATION

The final work considered and summarized the existing theoretical and methodological foundations of the formation of the enterprise's investment policy. The work describes the essence of the concepts «investment», «policy» and «investment policy»; the theoretical foundations and directions of development of investment policy were investigated, and methodical approaches to the assessment of the investment policy of the enterprise were considered.

In order to assess the feasibility of the proposed measure, the current state of development of PJSC «Indar» was determined and the investment activity of the enterprise was investigated.

Based on the research of the results of investment activities and the goals of PJSC «Indar», an investment strategy was developed, which included product improvement, thus a measure was proposed to improve the investment strategy of product differentiation.

The performed calculations show that the proposed project is profitable and its implementation at the enterprise is possible in the future.

The thesis consists of 86 pages (not including appendices), contains 39 tables, 8 figures.

Key words: investment, policy, investment policy, investment activity, investment resources, pharmaceutical industry, pharmaceutical enterprise.

ЗМІСТ

ВСТУП…….. 7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА…… 9
1.1. Сутність понять «інвестиція», «політика» та «інвестиційна політика»…. 9
1.2. Теоретичні засади та напрямки розроблення інвестиційної політики…... 15
1.3. Методичні підходи до оцінки інвестиційної політики підприємства…... 20
Висновки до розділу 1……... 26
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ІНДАР»…….….. 27
2.1. Аналіз галузі та стану інвестиційної діяльності на підприємствах галузі 27
2.2. Загальна характеристика діяльності підприємства…….. 33
2.3. Дослідження стану та особливостей формування інвестиційної політики підприємства…….. 45
Висновки до розділу 2……... 54
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПРАТ «ІНДАР»…….. 56
3.1. Програма діяльності підприємства щодо формування інвестиційної політики…….. 56
3.2. Обгрунтування ефективної інвестиційної політики підприємства…… 61
3.3. Оцінка ефективності інвестиційної політики підприємства…….. 72
Висновки до розділу 3……... 76
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ……... 77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……. 80
ДОДАТКИ…….. 87

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний соціально-економічний розвиток підприємства залежить від ефективного відтворення її інвестиційної політики. Інвестиційна політика формується в процесі відтворення всіх елементів виробничої структури підприємства. З одного боку, це результат ефективного використання можливостей підприємства, а з іншого – фактор майбутнього розвитку. Потенційний інвестор повинен мати простий, але надійний інструмент оцінки інвестиційної політики українських підприємств.

Теоретичною та методологічною основою дослідження стали наукові праці вітчизняних вчених-економістів з теорії та практики інвестицій та інвестиційної діяльності. Цими питаннями займалися Бровкова О.Г., Бродюк І.В., Бурлака Н.І., Заїка С.О., Коритько Т.Ю., Огренич Ю.О., Пікус Р.В., Слободянюк Н.О., Федченко Н.І., Харчук С.А. та ін.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад дослідження інвестиційної політики ПрАТ «Індар» та розробка практичних рекомендацій по її зміцненню та використанню.

Визначена мета зумовила необхідність вирішення таких *завдань:*

− визначити сутність понять «інвестиція», «політика» та «інвестиційна політика»;

− дослідити теоретичні засади та напрямки розроблення інвестиційної політики;

− визначити методичні підходи до оцінки інвестиційної політики підприємства;

− провести аналіз галузі та стану інвестиційної діяльності на підприємствах галузі;

− надати загальну характеристику діяльності підприємства;

− провести дослідження стану та особливостей формування інвестиційної політики підприємства;

− дослідити програму діяльності підприємства щодо формування інвестиційної політики;

− провести обґрунтування ефективної інвестиційної політики підприємства;

− оцінити ефективність інвестиційної політики підприємства.

Об'єктом дослідження є соціально-економічні відносини, що виникають в процесі формування та використання інвестиційної політики підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних питань та практичних аспектів формування та розвитку інвестиційної політики підприємства. Дослідження здійснювалося на матеріалах ПрАТ «Індар».

Методи дослідження. У роботі було використано системний підхід, спостереження, абстрагування, аналіз і синтез, індукцію і дедукцію, математичне моделювання, метод експертних оцінок, індексний метод, проєктний метод, екстраполяцію тощо. Робота базується на діалектичному методі пізнання з використанням системного підходу до вивчення теоретичних і практичних положень щодо інвестиційного управління потенціалом підприємства. Дослідження сучасного рівня забезпечення ефективного процесу формування та розвитку інвестиційної політики ПрАТ «Індар».

Інформаційну базу наукової роботи складають наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців з досліджуваної проблематики, офіційні матеріали обласного управління статистики, періодичні видання та інформаційні ресурси світової комп'ютерної мережі Internet.

*Практичне значення одержаних результатів***.** Основні положення та пропозиції за результатами дослідження можуть бути широко використані у практичній діяльності ПрАТ «Індар» при впровадженні заходів із вдосконалення інвестиційної політики підприємства.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність понять «інвестиція», «політика» та «інвестиційна політика»

Інвестиційна політика є дуже важливою для підприємства і повинна розроблятися з урахуванням того, яку місію та цілі перед собою поставило підприємство. Також ця політика повинна бути частиною загальної стратегії, узгодженою з іншими функціональними стратегіями підприємства. Інвестиційна політика повинна сприяти оперативному реагуванню керівництвом на зміни факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, усуненню їх негативних проявів, використовуючи нові інвестиційні можливості, та маневруванню інвестиційними ресурсами [11, с. 175].

Сутність поняття «інвестиція» полягає в вкладенні коштів, ресурсів або активів з метою отримання прибутку або досягнення інших економічних цілей у майбутньому. У таблиці 1.1 представлені підходи авторів до визначення сутності поняття «інвестиції».

Наведені підходи авторів до сутності поняття «інвестиції» відображають різні аспекти інвестицій та варіативність у розумінні їх сутності залежно від контексту та академічного підґрунтя авторів.

Інвестиції можуть бути здійснені в різноманітні об’єкти, такі як фінансові активи (акції, облігації, депозити), нерухомість, машини і обладнання, науково-технічні розробки, освіта та інші активи. Основні характеристики інвестицій [32, с. 69]:

− очікуваний дохід. Інвестиції здійснюються з метою отримання прибутку або досягнення фінансових цілей. Очікуваний дохід може бути отриманий у формі процентів, дивідендів, капітальних приростів або інших видів прибутку;

Таблиця 1.1

Підходи авторів до визначення сутності поняття «інвестиції»

№ з/п	Автор, джерело	Визначення поняття
1.	І В. Бродюк [6, с. 95]	Інвестиції – це процес вкладання грошових коштів, ресурсів або активів в певні активи, проєкти або підприємства з метою отримання прибутку або досягнення інших фінансових цілей у майбутньому.
2.	Л.Б. Бушовська [11, с. 171]	Інвестиції – це вкладання грошових коштів або капіталу в активи або проєкти, з метою отримання доходу або збільшення вартості капіталу.
3.	К.М. Дідур [16, с. 31]	Розглядає інвестиції як більш широке поняття, що включає не тільки фінансові вкладення, але й вкладення ресурсів, наприклад, робочої сили, знань, технологій та інших активів у виробничу діяльність з метою отримання прибутку.
4.	С.О. Заїка [18, с. 85]	Інвестиції – це сукупна сума вкладень в національну економіку, включаючи частину ВВП, що витрачається на закупівлю обладнання, будівництво і розширення підприємств, дослідження і розвиток, інфраструктуру тощо.
5.	А.В. Карпенко, Н.В. Намлієва [20, с. 29]	Автори визначають інвестиції не тільки як економічну діяльність, але й як соціальну діяльність. Вони підкреслюють значення інвестицій у людський капітал, освіту, охорону здоров'я, соціальну інфраструктуру та інші сфери, що сприяють соціальному розвитку та поліпшенню якості життя.

Джерело: [6, с. 95; 11, с. 171; 16, с. 31; 18, с. 85; 20, с. 29]

− ризик. Інвестиції пов'язані з певним ризиком, оскільки результати інвестиційної діяльності можуть бути невизначеними або негативними. Ризик може бути пов'язаний з економічними, фінансовими, політичними, технологічними чинниками тощо;

− термін інвестування. Інвестиції можуть бути здійснені на короткий, середній або довгий термін. Термін інвестування залежить від конкретних цілей інвестора та характеристик об'єкта інвестування;

− ліквідність. Вказує на можливість швидко конвертувати інвестиції в гроші без значних втрат.

Таким чином, інвестиція – це процес вкладання грошових коштів, ресурсів або активів у певні активи, проєкти або підприємства з метою отримання прибутку або досягнення інших фінансових цілей у майбутньому. Інвестиції можуть включати придбання фінансових активів, таких як акції,

облігації, депозити, нерухомість, машини і обладнання, науково-технічні розробки та інші види активів. Основні елементи визначення інвестицій включають [16, с. 31]:

1) вкладення коштів. Інвестиції передбачають вкладення фінансових або матеріальних ресурсів у певні активи або проєкти. Це можуть бути грошові кошти, цінні папери, майно, технології та інші активи;

2) майбутній прибуток. Основною метою інвестицій є отримання прибутку або доходу в майбутньому. Це може бути у вигляді процентів, дивідендів, капітальних приростів або інших форм доходу, залежно від типу інвестицій та ринкових умов;

3) ризик. Інвестиції пов’язані з ризиком втрати коштів або неотримання очікуваного прибутку. Ризик може бути пов’язаний з ринковими коливаннями, економічними умовами, політичними факторами, конкуренцією та іншими небезпеками, які можуть вплинути на результати інвестиційної діяльності;

4) довгостроковий характер. Інвестиції зазвичай передбачають довгостроковий характер, оскільки очікуваний прибуток або повернення інвестицій зазвичай залежать від тривалості інвестиційного процесу;

5) визначення терміну «інвестиції» може варіюватися в залежності від контексту, автора та дисципліни, в якій використовується.

Поряд із вище проведеним дослідженням поняття «інвестиції» проведемо обґрунтування сутності терміну «політика». Поняття «політика» має різні підходи і визначення, оскільки це широке та багатогранне поняття. Різні автори та дослідники можуть надавати йому різне тлумачення в залежності від своїх наукових підходів, дисциплін та контексту, в якому використовують термін «політика». Декілька підходів до визначення сутності поняття «політика» наведено в таблиці 1.2. Наведені підходи дають загальне уявлення про різні аспекти та виміри політики, але точне визначення може варіюватися в залежності від конкретного контексту та дисципліни, що використовують поняття «політика».

Таблиця 1.2

Підходи авторів до визначення сутності поняття «політика»

№ з/п	Автор, джерело	Визначення поняття
1.	Л.М. Сорока [43]	Політика як процес ухвалення рішень. За цим підходом, політика розглядається як процес, в рамках якого приймаються рішення, створюються закони, регуляції та стратегії, спрямовані на управління суспільством, державою або організаціями. Політика в цьому контексті визначає спосіб прийняття рішень та вирішення конфліктів у суспільстві.
2.	Н.І. Федченко [47, с. 45]	Політика як система цілей та засобів. За цим підходом, політика розглядається як система встановлення цілей та засобів для досягнення цих цілей. Вона включає в себе визначення пріоритетів, розподіл ресурсів, створення політичних програм та стратегій для досягнення поставлених завдань.
3.	С.А. Харчук [49, с. 101]	Політика як влада та вплив. За цим підходом, політика розглядається як влада і вплив на прийняття рішень та контроль за ресурсами. Вона відображає боротьбу за владу, інтереси різних груп та взаємодію між ними. Політика тут розглядається як процес формування і здійснення влади в суспільстві.
4.	Г.Ю. Шпортько [56]	Політика як суспільний процес. За цим підходом, політика розглядається як суспільний процес, що охоплює всі сфери життя, включаючи політичні, економічні, соціальні та культурні аспекти. Вона стосується взаємодії між громадянами, групами, організаціями та державними інституціями.

Джерело: [43; 47, с. 45; 49, с. 101; 56]

Сутність поняття «інвестиційна політика» полягає в системі принципів, стратегій, регулятивних заходів та рішень, що приймаються державою або органами управління з метою стимулювання інвестиційної активності та залучення інвестицій у певну економічну систему, регіон або галузь.

Сутність поняття «інвестиційна політика» може варіюватися залежно від думки різних авторів. Декілька підходів авторів до визначення інвестиційної політики наведено в таблиці 1.3.

Наведені підходи відображають різні аспекти інвестиційної політики, включаючи стратегічне планування, регулювання, стимулювання та вплив на розподіл ресурсів. Відповідно, точне визначення інвестиційної політики може залежати від контексту і авторського підходу. Інвестиційна політика спрямована на створення сприятливого інвестиційного клімату, залучення

Таблиця 1.3

Підходи авторів до визначення сутності поняття «інвестиційна політика»

№ з/п	Автор, джерело	Визначення поняття
1.	І.В. Бродюк [6, с. 95]	Інвестиційна політика – це розробка і виконання стратегій та програм з метою стимулювання інвестиційної діяльності, зокрема залучення капіталу для економічного розвитку.
2.	Л.Б. Бушовська [11, с. 171]	Інвестиційна політика – це система регулювання, що має на меті впливати на розподіл і використання ресурсів для досягнення економічних цілей.
3.	К.М. Дідур [16, с. 31]	Інвестиційна політика – це сукупність заходів, спрямованих на створення стимулів для приватного інвестування, розвиток інфраструктури та забезпечення стабільного інвестиційного клімату.
4.	С.О. Заїка [18, с. 85]	Інвестиційна політика – це набір урядових заходів, які впливають на величину та напрямок приватних інвестицій у відповідній економіці.
5.	А.В. Карпенко, Н.В. Намлієва [20, с. 29]	Інвестиційна політика – це набір правил, регуляцій та заходів, що використовуються державою для стимулювання інвестиційної активності, залучення іноземних інвестицій та забезпечення стабільного інвестиційного клімату.
6.	Л.М. Сорока [43]	Інвестиційна політика – це сукупність правил, норм, заходів та регуляторів, які впливають на інвестиційний клімат та сприяють розвитку економіки, залученню внутрішніх інвестицій та іноземних прямих інвестицій.
7.	Н.І. Федченко [47, с. 45]	Інвестиційна політика – це набір стратегій, програм та заходів, спрямованих на планування, координацію та контроль інвестиційної діяльності, зокрема на рівень держави або організації.
8.	С.А. Харчук [49, с. 101]	Інвестиційна політика – це система регулювання, яка включає економічні, фінансові, податкові та інші заходи, спрямовані на стимулювання інвестиційної діяльності, залучення капіталу та розвиток економіки.

Джерело: [6, с. 95; 11, с. 171; 16, с. 31; 18, с. 85; 20, с. 29; 43; 47, с. 45; 49, с. 101]

внутрішніх та зовнішніх інвестицій, стимулювання економічного зростання та розвитку певного сектору або галузі.

Роль інвестиційної політики у діяльності підприємства представлено на рисунку 1.1.

Отже, сутність понять «інвестиція», «політика» та «інвестиційна політика» можна пояснити наступним чином:

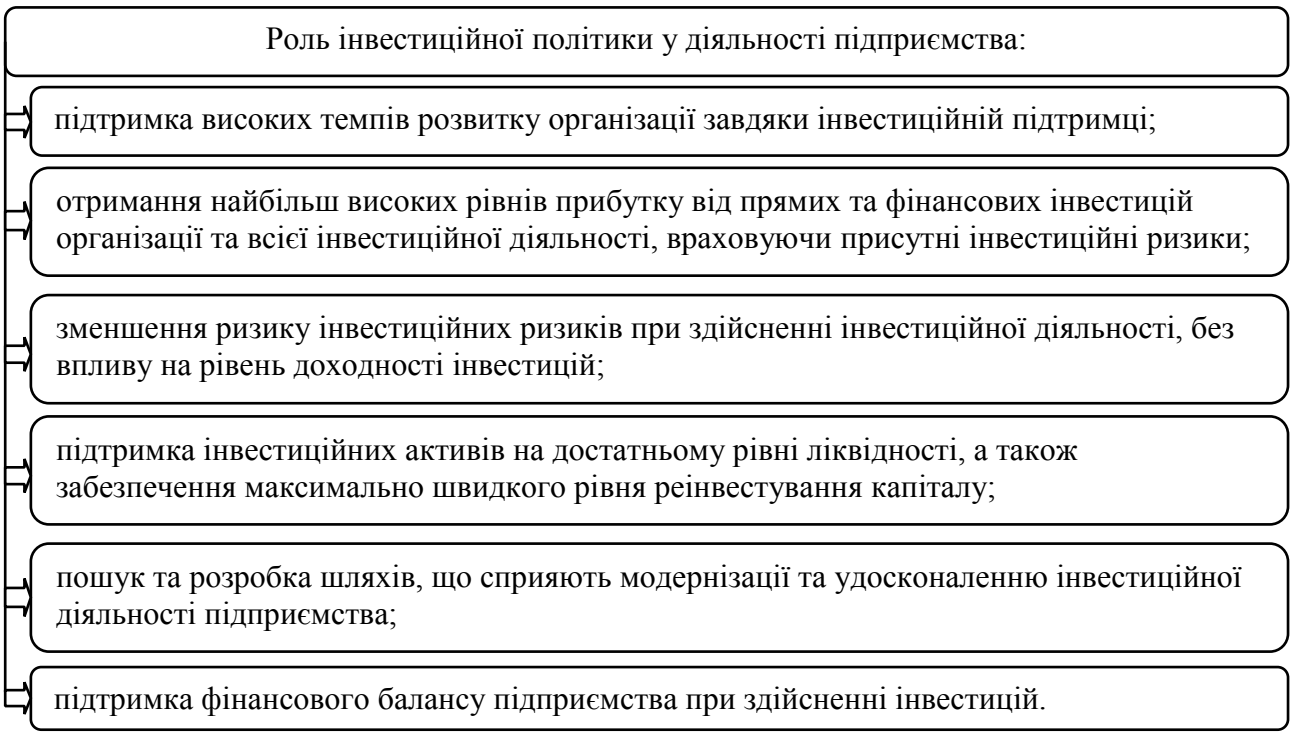

Рис. 1.1. Роль інвестиційної політики у діяльності підприємства

Джерело: [54, с. 112]

− інвестиція – це процес вкладання коштів, ресурсів або активів в певну справу, проєкт або підприємство з метою отримання прибутку або досягнення інших економічних цілей у майбутньому. Інвестиції можуть включати придбання акцій, облігацій, нерухомості, фондів чи будь-яких інших фінансових і реальних активів;

− політика – це процес формування, здійснення та реалізації рішень, стратегій та дій, спрямованих на управління суспільством, державою, організацією або іншою сукупністю людей. Політика включає різні аспекти, такі як встановлення правил, законодавства, соціальних норм, економічної стратегії тощо;

− інвестиційна політика – це набір рішень, стратегій, програм і заходів, які приймаються державою, організацією або іншими суб’єктами з метою стимулювання і підтримки інвестиційної діяльності.

Підсумовуючи вище проведене дослідження, варто відзначити, що інвестиційна політика може включати такі аспекти, як податкові пільги для інвесторів, сприяння створенню сприятливих умов для бізнесу,

привабливість інвестиційного клімату, розвиток інфраструктури, підтримку досліджень та розвитку, створення інвестиційних фондів тощо.

1.2. Теоретичні засади та напрямки розроблення інвестиційної політики

Процес розроблення інвестиційної політики є одним із самостійних видів господарської діяльності підприємства і являє собою виявлення найбільш ефективних об’єктів інвестування, пошук необхідних для цього ресурсів, розробку відповідної інвестиційної програми та комплекс заходів по її реалізації, що забезпечує сукупний рух інвестицій різних форм на різних рівнях за допомогою виконання наступних умов: наявність ресурсного потенціалу, достатнього для функціонування інвестиційного середовища; існування економічних суб’єктів, здатних і готових забезпечити інвестиційний процес в необхідних масштабах; наявність механізму трансформації інвестиційних ресурсів в об’єкт управління в процесі інвестиційної діяльності.

Розробка інвестиційної політики потребує врахування її особливостей (табл. 1.4).

В основі ефективного управління інвестиційною діяльністю підприємства лежить ланцюг інвестиції – стратегія – інвестиції, в структурі якого з орієнтацією на загальну стратегію управління підприємством виділяють чотири ключові етапи – аналіз, планування, реалізацію та контроль, що дозволяє визначити наступні напрями управління інвестиційним розвитком.

Кожен з етапів формування інвестиційної політики може бути охарактеризований наявністю позитивного чи негативного впливу досліджуваних факторів макро- , мікросередовища по відношенню до розробки стратегії інвестиційного розвитку (табл. 1.5).

Таблиця 1.4

Характеристика напрямів інвестиційної політики в структурі стратегічного управління підприємством

Етапи	Напрями діяльності інвестиційної політики
Аналіз	− визначення інвестиційних цілей та їх узгодження із загальними цілями підприємства, галузі, ефективності інвестиційної діяльності та мети підприємства; − оцінка можливого ризику; − аналіз зовнішнього середовища; − дослідження внутрішнього середовища; − аналіз інвестиційної політики підприємства та можливості залучення додаткових ресурсів
Плану-вання	− визначення пріоритетів перспективного розвитку підприємства в залежності від накопленого інвестиційної політики; − планування напрямів інвестиційного розвитку на основі сформованих інвестиційних цілей; − розробка оптимальних шляхів перспективного інвестиційного розвитку та узгодження роботи різних підрозділів підприємства
Реалізація	– забезпечення неперервності процесу впровадження інвестицій; – - реалізація етапів інвестиційної політики у відповідності до сформованих інвестиційних цілей
Контроль	− налагодження взаємозв’язку в організаційній системі впродовж всього життєвого циклу нововведення; − контроль за зміною інформації про стан внутрішнього та зовнішнього середовища; − контроль за корегуванням інвестиційних цілей підприємства

Джерело: [52, с. 98]

Таблиця 1.5

Класифікація характеристик факторів макро-, мікросередовища системи формування інвестиційної політики

Класифікаційна ознака	Типи факторів
По відношенню до системи	− внутрішні – фактори макросередовища; − зовнішні – фактори мікросередовища.
Активність	− активні – активний вплив на систему; − пасивні – слабкий вплив на систему.
За способом проявлення	− відкриті – проявляє себе відкрито; − латентні – не проявляється ззовні, скритий характер впливу.
За впливом на систему	− позитивні – стабілізуючий вплив на систему; − негативні – деструктивний вплив на систему.
За характером дії	− зміна зв’язків; − зміна елементів системи; − змішані.

Джерело: [19, с. 65]

Вплив зазначених факторів на тип інвестиційної політики підприємства полягає у формуванні системи обмежень, які корегують множину можливих інвестиційних цілей підприємства. Однак формування механізму стратегічного інвестиційного розвитку потребує дослідження не тільки зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на інвестиційну діяльність підприємства, але й аналізу структури формування інвестиційної політики, яка дозволить окреслити систему можливих напрямів інвестиційного розвитку підприємства, визначити методи та засоби вибору типу інвестиційної політики [11, с. 171].

Політика в інвестуванні означає систему принципів, стратегій, регуляційних вимог та рішень, які встановлюються урядом або органами управління з метою сприяння інвестиційній діяльності в країні або регіоні. Інвестиційна політика визначає правила і умови, що регулюють залучення, використання та захист інвестицій, а також стимулює розвиток інвестиційного клімату та підтримує економічний зріст.

Основні елементи політики в інвестуванні включають [25, с. 83]:

− регулювання. Політика в інвестуванні встановлює нормативну базу та правила для залучення та використання інвестицій. Це може включати прийняття законів, регуляторних актів, створення спеціальних інвестиційних зон, надання фінансових пільг та інших заходів для стимулювання інвестиційної активності;

− захист прав інвесторів. Політика в інвестуванні спрямована на забезпечення захисту прав та інтересів інвесторів. Це включає забезпечення правового середовища, захист власності, гарантування прав на отримання доходу та повернення інвестицій, а також врегулювання спорів та врегулювання конфліктів;

− стимулювання інвестиційного клімату. Політика в інвестуванні спрямована на створення сприятливих умов для приваблення інвестицій. Це може включати зниження податків, спрощення адміністративних процедур, поліпшення інфраструктури, розвиток кадрового потенціалу, підтримку

науково-дослідницької діяльності та інші заходи для залучення та підтримки інвесторів;

− секторні пріоритети. Політика в інвестуванні може включати визначення пріоритетних секторів для інвестиційної діяльності. Це дозволяє спрямовувати ресурси на розвиток конкретних галузей, таких як енергетика, транспорт, інформаційні технології, медицина тощо, для досягнення стратегічних цілей розвитку;

Усі ці елементи враховуються при розробці та реалізації інвестиційної політики з метою забезпечення стабільного та стимулюючого середовища для інвестиційної діяльності.

Розроблення інвестиційної політики передбачає визначення конкретних напрямків і стратегій, які сприятимуть розвитку економіки та приверненню інвестицій. Основні напрямки розроблення інвестиційної політики можуть включати [10, с. 38]:

1) створення сприятливого інвестиційного клімату. Розвиток політичної, правової та регуляторної бази, яка забезпечує стабільність, захист прав власності, прозорість та ефективність угод, а також спрощення процедур інвестиційного процесу;

2) стимулювання внутрішніх інвестицій. Розроблення програм та заходів, спрямованих на підтримку інвестиційної активності внутрішніх інвесторів, включаючи фінансові стимули, податкові пільги, кредитну підтримку, підтримку досліджень і розвитку;

3) привабливість для іноземних інвесторів. Розроблення політики та заходів, спрямованих на привернення іноземних інвестицій, таких як створення спеціальних економічних зон, залучення технологій і ноу-хау, полегшення режиму в’їзду та перебування для іноземних інвесторів;

4) розвиток інфраструктури. Вкладання коштів у розвиток транспортної, енергетичної, комунікаційної та соціальної інфраструктури, що створює необхідні умови для інвестиційної діяльності та економічного розвитку;

5) розвиток людського капіталу. Забезпечення навчання, підвищення кваліфікації та інших заходів, спрямованих на розвиток людського потенціалу, що забезпечує інноваційність, конкурентоспроможність та розвиток нових галузей.

Вищенаведені напрями визначаються відповідно до конкретних економічних, соціальних та політичних умов країни або регіону, і можуть бути адаптовані відповідно до потреб та цілей інвестиційної політики.

Отже, теоретичні засади і напрямки розроблення інвестиційної політики базуються на різних економічних теоріях та концепціях. Зокрема, налагодження сприятливого інвестиційного клімату передбачає створення сприятливих умов для інвестиційної діяльності шляхом поліпшення правової системи, регуляторного середовища, забезпечення захисту прав власності, зменшення бюрократичних перешкод та забезпечення стабільності економічного середовища.

Стимулювання інвестицій як напрям інвестиційної політики передбачає використання різних фінансових, податкових та кредитних інструментів для стимулювання приватних інвестицій. Серед таких заходів можуть бути податкові пільги для інвесторів, фінансова підтримка, надання грантів або субсидій, створення спеціальних інвестиційних зон тощо. Розвиток людського капіталу як напрямок інвестиційної політики покладає акцент на розвиток освіти, навчання, підвищення кваліфікації та інноваційної діяльності. Забезпечення належного рівня освіти та навчання сприяє підвищенню продуктивності праці, залученню нових технологій та створенню конкурентоспроможних кадрів.

Розвиток інфраструктури передбачає інвестування в розвиток транспортної, енергетичної, комунікаційної та соціальної інфраструктури. Високоякісна інфраструктура є важливою передумовою для ефективної діяльності підприємств та привабливості для інвесторів. Розвиток науково-технологічного потенціалу покладає акцент на розвиток інноваційних технологій, дослідження та розвиток нових продуктів і послуг. Сприяння

науково-дослідній діяльності, залучення інвестицій у наукові центри та підтримка стартапів можуть сприяти розвитку конкурентних переваг та зростанню економіки. Вибір конкретних напрямків розроблення інвестиційної політики залежить від економічних потреб, соціальних пріоритетів та стратегічних цілей країни або регіону.

1.3. Методичні підходи до оцінки інвестиційної політики підприємства

Інвестиційна політика підприємства перебуває під впливом змін у навколишньому середовищі. При цьому слід зазначити, що реакція підприємства на ці зміни характеризує і сам загальний стратегічний напрям: або підприємство самостійно формує зміни активним впливом (наступальні інвестиційні стратегії), або зміни відбуваються у формі реакції (захисні/оборонні інвестиційні стратегії) [6, с. 97]. Визначення інвестиційної політики підприємства включає ряд методів, які допомагають розробити стратегію інвестування та прийняти раціональні рішення щодо розподілу ресурсів. Деякі з найпоширеніших методів визначення інвестиційної політики включають [9, с. 132]:

– SWOT-аналіз. Відбувається оцінка внутрішніх сильних і слабких сторін підприємства (Strengths, Weaknesses) та зовнішніх можливостей та загроз (Opportunities, Threats). Цей аналіз допомагає визначити потенційні переваги та обмеження підприємства щодо інвестиційної діяльності;

– стратегічне планування. Включає визначення довгострокової стратегії підприємства, включаючи цілі, пріоритети та напрямки розвитку. Цей процес враховує внутрішні та зовнішні фактори, а також вибір інвестиційних проєктів, які сприятимуть досягненню стратегічних цілей;

– аналіз ринку та конкурентного середовища. Полягає у вивченні ринкових тенденцій, попиту, конкуренції та інших факторів, що впливають на інвестиційну привабливість ринку. Цей аналіз допомагає визначити

потенційні можливості для інвестування та ризики, пов’язані з ринковою конкуренцією;

– фінансовий аналіз. Включає оцінку фінансової стійкості та рентабельності підприємства, аналіз фінансових показників та розрахунок показників ефективності інвестицій. Цей аналіз допомагає визначити фінансові можливості підприємства та раціональність інвестиційних рішень;

– розрахунок ризиків. Включає оцінку потенційних ризиків, пов’язаних з інвестиційною діяльністю, та розробку стратегій мінімізації ризиків. Це допомагає забезпечити збалансованість ризиків та прибутковості інвестиційних проєктів.

Вищенаведені методи можуть застосовуватись окремо або комбінуватись залежно від конкретних потреб та характеристик підприємства. Важливо також враховувати індустріальну специфіку та особливості ринку, на якому діє підприємство.

Методичні підходи до оцінки ефективності формування інвестиційної політики підприємства та його складових це [13]:

− вартісний підхід, за яким величина потенціалу визначається як різниця між майбутньою та поточною вартістю підприємства в результаті реалізації інвестиційних проєктів. Максимально можлива ринкова вартість підприємства, яку можна досягти завдяки реалізації інвестиційних можливостей, визначається як $РВП_1$, а поточна ринкова вартість підприємства – як $РВП_0$. Таким чином, величина інвестиційного потенціалу обчислюється за формулою: $ІП = РВП_1 – РВП_0$. Цей метод є більш повним у відображенні економічної сутності інвестиційного потенціалу;

− експертна оцінка, здійснюється групою спеціалістів на основі визначеного переліку показників, що дозволяє визначити рівень інвестиційного потенціалу як взагалі, так і за окремими складовими;

− оцінка на основі узагальнюючого показника, що відображає оптимальний обсяг додаткових інвестиційних коштів, які необхідні для забезпечення найвищого рівня прибутковості інвестицій в дане

підприємство. Визначення такого показника дозволяє ефективно використовувати інвестиційні ресурси та забезпечувати стійкий розвиток підприємства;

− комплексний підхід передбачає залучення різноманітної інформації та методів оцінки, що дозволяє отримати повну картину ефективності інвестування в дане підприємство. Цей підхід є найбільш детальним та повним з усіх вищезгаданих, однак він також є найтрудомісткішим і вимагає значних зусиль та часу для збору та аналізу всієї потрібної інформації [13].

Для оцінки ефективності інвестиційної політики підприємства використовуються різні методи. Основні методи оцінки інвестиційної політики підприємства включають наступні.

1. Фінансова оцінка. Цей метод базується на аналізі фінансових показників, таких як чистий приведений дохід (NPV), внутрішня норма дохідності (IRR), період окупності (Payback Period) та інші. Фінансова оцінка дозволяє визначити прибутковість інвестицій та їх вплив на фінансову стійкість підприємства [29]. Показники оцінки ефективності інвестиційної політики підприємства представлені в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Показники оцінки ефективності інвестиційної політики підприємства

Назва показника	Формула для розрахунку
Період окупності (Payback Period)	Період, за який інвестиції повертаються: Payback Period = Капітальні витрати / Річний чистий прибуток
Чистий приведений дохід (Net Present Value, NPV)	Сума дисконтованих чистих прибутків: NPV = Σ (Чистий прибуток / (1 + r) ^ t) – Капітальні витрати, де r – ставка дисконтування, t – період часу
Внутрішня норма дохідності (Internal Rate of Return, IRR)	Ставка дисконтування, при якій NPV = 0
Індекс прибутковості (Profitability Index)	Співвідношення суми дисконтованих чистих прибутків до капітальних витрат: Profitability Index = Σ (Чистий прибуток / (1 + r) ^ t) / Капітальні витрати
Період окупності з урахуванням дисконтування (Discounted Payback Period)	Період, за який дисконтовані інвестиції повертаються: Discounted Payback Period = Σ (Дисконтований чистий прибуток)

Джерело: [31, с. 49]

Варто відзначити, що оцінка ефективності інвестиційної політики може включати й інші показники та методи, залежно від конкретних потреб та контексту підприємства.

2. Стратегічна оцінка. Цей метод включає аналіз стратегічних факторів, таких як конкурентне середовище, ринкові перспективи, потенціал росту та інші. Стратегічна оцінка допомагає визначити, наскільки інвестиційна політика відповідає стратегічним цілям підприємства та сприяє його конкурентоспроможності.

3. Ризикова оцінка. Цей метод передбачає визначення й оцінку ризиків, пов’язаних з інвестиційною політикою. Ризикова оцінка включає аналіз факторів, таких як економічні коливання, політичний ризик, фінансові ризики та інші. Цей метод допомагає врахувати можливі ризики та прийняти рішення з урахуванням їх впливу.

4. Соціальна оцінка. Цей метод включає оцінку соціального впливу інвестиційної політики на різні сторони суспільства, такі як зайнятість, соціальна відповідальність, екологічний вплив тощо. Соціальна оцінка дозволяє врахувати не тільки фінансові результати, але й соціальну вартість інвестицій.

5. Інноваційна оцінка. Цей метод оцінки зосереджений на визначенні інноваційного потенціалу інвестиційної політики та її впливу на розвиток нових технологій, продуктів та процесів. Інноваційна оцінка допомагає визначити можливості для створення конкурентних переваг та забезпечення довгострокового розвитку підприємства [23, с. 94].

Кожен з цих методів має свої переваги та обмеження, тому їх використання може бути комбінованим для отримання комплексної оцінки інвестиційної політики підприємства.

У таблиці 1.7 представлені переваги та недоліки оцінки ефективності формування та розвитку інвестиційної політики на підприємстві.

Відповідно до Наказу Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій «Про затвердження Методики інтегральної оцінки

Таблиця 1.7

Переваги та недоліки оцінки ефективності формування та розвитку інвестиційної політики на підприємстві

Метод оцінки	Переваги	Недоліки
Метод повернення інвестицій (ROI)	- простий у розрахунку та зрозумілий - дозволяє порівняти ефективність різних інвестиційних проєктів - допомагає приймати рішення щодо прибутковості інвестицій	- не враховує часовий фактор та зміну вартості грошей в часі - може не враховувати всі фактори, пов'язані з ризиками та вартістю капіталу - обмежений у визначенні взаємозв'язків між інвестиціями та прибутками
Метод чистого приведеного доходу (NPV)	- враховує часовий фактор та зміну вартості грошей в часі - дозволяє оцінити вплив ризиків та затрат на вартість проєкту - допомагає приймати рішення щодо прийняття або відхилення проєкту	- вимагає визначення дисконтного ставлення та прогнозування майбутніх грошових потоків - не враховує можливість альтернативних інвестицій або ризику непередбачених змін - може бути складним у використанні та інтерпретації для непрофесіоналів
Метод окупності інвестицій (PP)	- простий у розрахунку та легко зрозумілий - дозволяє оцінити, за який час інвестиції повернуться - допомагає приймати рішення щодо прийняття або відхилення проєкту	- не враховує часовий фактор та зміну вартості грошей в часі - обмежений у врахуванні довгострокових прибутків та ризиків - не враховує можливість альтернативних інвестицій

Джерело: [27, с. 85]

інвестиційної привабливості підприємств та організацій» [4] методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій може включати різні критерії та показники, які допомагають визначити ступінь привабливості для потенційних інвесторів. Ці критерії можуть включати фінансові показники, ризики, ринкові умови, конкурентоспроможність, інноваційний потенціал, управління та інші фактори, що впливають на можливості підприємства привернути та залучити інвестиції. У таблиці 1.8 представлені основні показники для оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Методика інтегральної оцінки може використовувати різні аналітичні підходи, моделі або системи оцінки, які допомагають скласти комплексну

Таблиця 1.8

Формули та основні показники для оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Назва показника	Формула для розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт ліквідності	(Поточні активи / Поточні зобов'язання)	Загальноприйнятий норматив: більше 1
Коефіцієнт заборгованості	(Загальна заборгованість / Власний капітал)	Загальноприйнятий норматив: менше 1
Коефіцієнт рентабельності активів	(Чистий прибуток / Загальні активи)	Залежить від галузі та ринкових умов
Коефіцієнт автономії	(Власний капітал / Загальна заборгованість)	Загальноприйнятий норматив: більше 0,5
Коефіцієнт оборотності активів	(Чистий дохід / Загальні активи)	Залежить від галузі та ринкових умов

Джерело: [19, с. 212]

картину інвестиційної привабливості. Зазвичай, ці методики розробляються з урахуванням особливостей конкретного сектору або ринку, а також міжнародних стандартів та практик [44].

Для оптимізації процесу оцінки в рамках комплексного підходу важливо правильно відібрати найбільш доцільні методологічні прийоми та показники, що відображають всі ключові аспекти інвестиційного потенціалу підприємства. Також можуть використовуватися матричний аналіз, факторний аналіз, графічні методи тощо. У цілому, комплексний підхід є більш привабливим для великих інвесторів та фондів, які мають достатньо часу та ресурсів для детальної оцінки інвестиційного потенціалу. Для менших інвесторів можуть бути більш доцільними більш прості методи оцінки, такі як порівняння фінансових показників та експертна оцінка.

Отже, ефективне використання інвестиційних ресурсів підвищує ефективність діяльності підприємства, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства, забезпечує збільшення вартості його активів. Кожне підприємство формує інвестиційну стратегію, виходячи з власних потреб в інвестуванні і враховуючи віддачу від вкладень з точки

зору отримання прибутку і забезпечення соціального ефекту. Ефективна реалізація стратегії пов’язана з вибором об’єктів інвестування і оптимізацією показників ризику і доходності.

Висновки до розділу 1

Отже, за результатами проведеного дослідження варто зробити відповідні висновки.

Визначено сутність понять «інвестиція», «політика» та «інвестиційна політика». Інвестиція – це процес вкладання коштів, ресурсів або активів в певну справу, проєкт або підприємство з метою отримання прибутку або досягнення інших економічних цілей у майбутньому. Політика – це процес формування, здійснення та реалізації рішень, стратегій та дій, спрямованих на управління суспільством, державою, організацією або іншою сукупністю людей. Інвестиційна політика – це набір рішень, стратегій, програм і заходів, які приймаються державою, організацією або іншими суб’єктами з метою стимулювання і підтримки інвестиційної діяльності.

Досліджено теоретичні засади та напрямки розроблення інвестиційної політики. Політика в інвестуванні означає систему принципів, стратегій, регуляційних вимог та рішень, які встановлюються урядом або органами управління з метою сприяння інвестиційній діяльності в країні або регіоні. Інвестиційна політика визначає правила і умови, що регулюють залучення, використання та захист інвестицій, а також стимулює розвиток інвестиційного клімату та підтримує економічний зріст.

Обгрунтовано методичні підходи до оцінки інвестиційної політики підприємства. Методика інтегральної оцінки може використовувати різні аналітичні підходи, моделі або системи оцінки, які допомагають скласти комплексну картину інвестиційної привабливості. Зазвичай, ці методики розробляються з урахуванням особливостей конкретного сектору або ринку, а також міжнародних стандартів та практик.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «Індар»

2.1. Аналіз галузі та стану інвестиційної діяльності на підприємствах галузі

Фармацевтичні компанії все більше інвестують у дослідження та розробку нових препаратів. Це охоплює пошук нових активних речовин, покращення формул, використання нових технологій та розробку біологічних продуктів. Інвестиції в дослідження і розробку дозволяють підприємству випускати нові продукти та покращувати існуючі, що сприяє росту і конкурентоспроможності.

Застосування цифрових технологій в фармацевтичній галузі стає все більш важливим. Інвестиції в цифрові рішення, такі як штучний інтелект, машинне навчання, аналітика даних та хмарні технології, дозволяють підприємствам збільшувати ефективність виробництва, оптимізувати ланцюг постачання, поліпшувати маркетингові стратегії та підвищувати якість лікарських засобів.

Фармацевтичні компанії збільшують інвестиції в розвиток біотехнологій та генетичного інжинірингу. Це дозволяє створювати нові біологічні препарати, вакцини та терапевтичні засоби, які можуть бути більш ефективними та безпечними для пацієнтів. Фармацевтичні компанії все більше інвестують у розширення своєї глобальної присутності. Це може включати встановлення нових виробничих підрозділів, розвиток міжнародних партнерств та придбання ліцензій на розробку та виробництво препаратів в інших країнах. Інвестиції у глобальну експансію дозволяють підприємствам отримати доступ до нових ринків і збільшити свої доходи.

Фармацевтична галузь все більше акцентує увагу на сталому розвитку. Інвестиції в дослідження екологічно чистих технологій виробництва, енергоефективність та екологічну відповідальність стають важливими

факторами у формуванні інвестиційної політики підприємств. Ці тенденції відображають важливі аспекти розвитку інвестиційної політики фармацевтичного підприємства і можуть впливати на його конкурентоспроможність та успішність у майбутньому.

Український фармацевтичний ринок включає в себе виробничі потужності з випуску готових лікарських засобів і виробів медичного призначення; повноцінну логістичну систему; оптовий і роздрібний продаж продукції через аптечні мережі; експорт та імпорт фармацевтичної продукції. Структура ринку представлена госпітальним і роздрібним (аптечні мережі) сегментами (рис. 2.1).

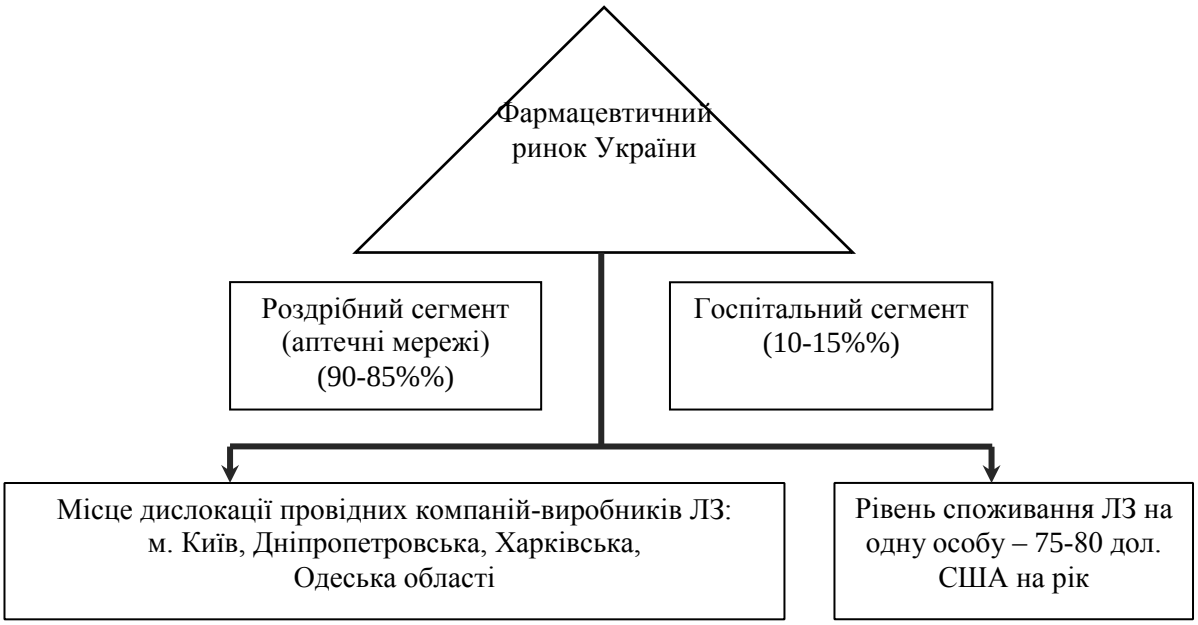

Рис. 2.1. Структура фармацевтичного ринку України

Джерело: [57]

Від загального обсягу продажів в Україні ЛЗ на госпітальний сегмент українського ринку приходиться не більше 10-15%. Необхідно зазначити, що розвиток госпітального сегменту значною мірою залежить від якості виконання державних цільових програм розвитку та підтримки фармацевтичної галузі країни [57]. У розрізі цінових сегментів ЛЗ за підсумками 2022 р. на низький та середній сегменти (за вартістю ЛЗ) припадало, як і у попередні роки, близько 87% загального обсягу реалізації (у

натуральному вимірі) [57]. Така ситуація є характерною для країн з низьким рівнем розвитку медицини, зокрема системи діагностики, медичного страхування тощо.

Основними факторами приросту фармацевтичного ринку є збільшення конкуренції серед виробників генеричних препаратів і збільшення обсягів споживання дешевих лікарських засобів. Фармацевтичний ринок в Україні один з найбільш швидко зростаючих (близько 20% в рік). Ринок ліків в Україні динамічно розвивається. Україна входить до числа найбільших виробників ліків у Східній Європі. Їх виробництво, в порівнянні з аналогічним періодом минулого року зросла в 2020 році на 22,5% в грошовому еквіваленті і на 4% – в товарному [57]. Кількість аптек на ринку України за останній час істотно не змінювалася, але в 2022 році кількість аптек становило на 723 торгових точки менше в порівнянні з 2021 роком (рис. 2.2).

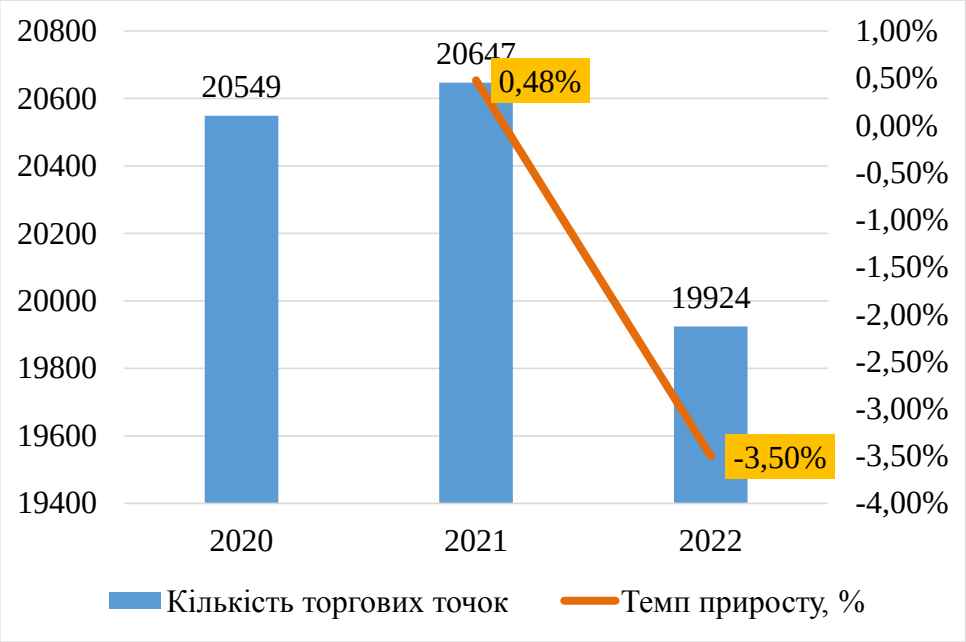

Рис. 2.2. Динаміка кількості торгових точок протягом 2020-2022 рр.

Джерело: [57]

Необхідно підкреслити тенденцію зростання кількості аптек і скорочення аптечних пунктів, співвідношення яких становить 80% і 20% відповідно, при цьому темп приросту середньої виручки аптек і аптечних

пунктів практично однаковий і становив відповідно 12,9% і 12,2%. У грошовому вираженні роздрібної реалізації товарів на ринку найбільша частка категорії «аптечного кошика» належить лікарським препаратам. У 2021 активно розвивається сегмент дієтичних добавок, збільшуючи щорічно свою частку в структурі «аптечного кошика» [57].

Аналіз фармацевтичного ринку в Україні показав, що найбільша частка належить категорії ліків з вмістом алкалоїдів чи їх похідних (але не гормонів та антибіотиків) і в натуральному вираженні становить 90%. Така значна частка аргументується тим, що більшість найпопулярніших лікарських засобів на ринку відносяться саме до цієї групи. Але, в той же час, відпускні ціни по цій групі щодо нижче інших категорій препаратів і дані ліки в грошовому вираженні займають всього 74% фармацевтичного ринку. За цією групою спостерігається величезна кількість конкуруючих між собою фармацевтичних компаній. Категорії антисироватки і вакцин, а також ліків з вмістом гормонів (але не антибіотиків) показують високу прибутковість. Так, група антисироватки і вакцин при частці в 2,4% в натуральному вираженні приносить прибуток в 8,3 млрд. грн. (рис. 2.3).

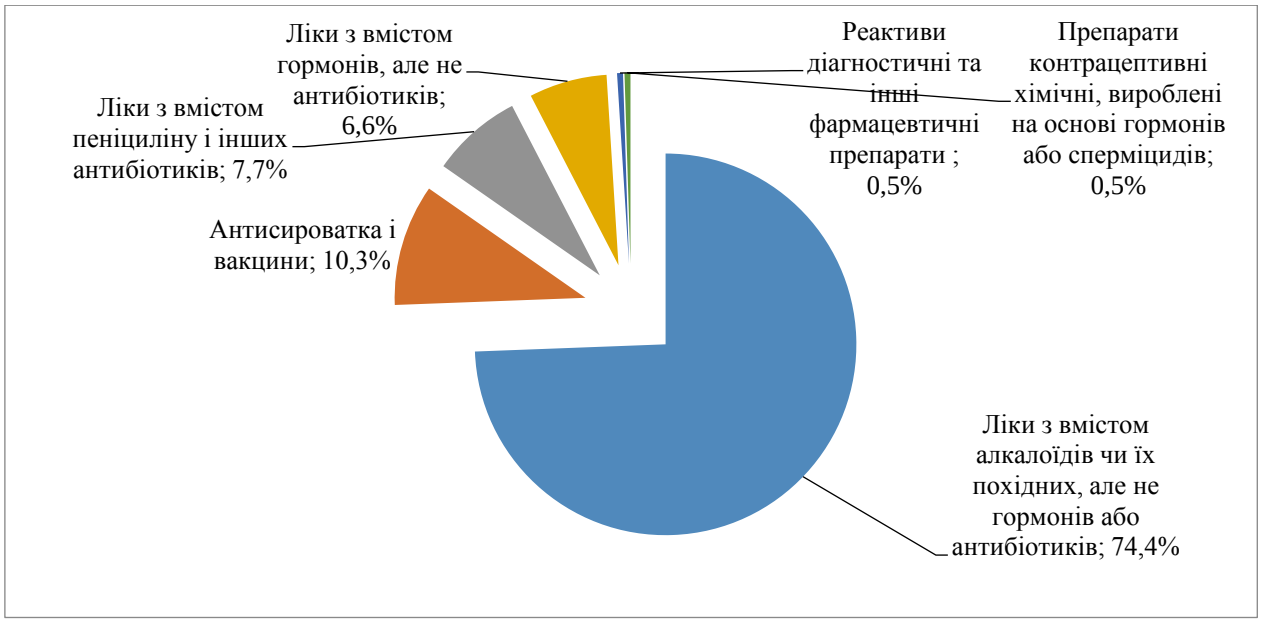

Рис. 2.3. Структура фармацевтичного ринку в розрізі досліджуваних категорій в Україні в 2022 р., в грошовому вираженні, %

Джерело: [57]

Обсяги роздрібних продажів аптек в 2022 р. перевищили позначку в 100 млрд. грн., серед яких лікарські препарати займають 86 млрд. грн. Спостерігається щорічна тенденція до збільшення продажів рецептурних лікарських засобів. А вартість на лікарські препарати щорічно збільшується в середньому на 20%. Ціна на дані групи препаратів формується за рахунок ключових факторів: державна лікарська політика, елемент економічної доступності, реклама і промоція ліків, рівень доходів і динаміка захворюваності [57].

У цілому аналіз фармацевтичного і аптечного ринку в Україні з ретроспективою показав суттєві якісні зміни, що дає можливість спрогнозувати його тенденцію до розвитку.

Протягом останніх років фармацевтичний ринок України у цілому характеризувався достатньо стабільними темпами зростання. Але рівень споживання лікарських засобів на душу населення в Україні залишається досить низьким у порівнянні з європейськими країнами. У загальній структурі витрат домогосподарств України витрати на медичні препарати посідають 5-6 місце (близько 75-80 дол. США на рік).

Географія експортних поставок в останні роки майже незмінна: більша частина продукції поставляється у країни СНД (Узбекистан, РФ, Казахстан, Білорусь, Азербайджан). Концентрація експорту фармацевтичної продукції українського виробництва до країн СНД пов’язана з дією жорсткої системи контролю якості продукції на європейських ринках, а також з обов’язковою наявністю у виробників відповідних GMP сертифікатів. Найбільшими українськими виробниками, які експортують свою продукцію, є такі компанії, як: ПАТ «Фармак», Корпорація «Артеріум», Корпорація «Здоров’я», ПАТ НВЦ «Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод», Фармацевтична підприємство «Дарниця» та інші виробники [57].

Отже, траєкторія стратегічного розвитку фармації України повинна визначатись на підставі системного та ситуаційного підходів з врахуванням екзогенних та ендогенних факторів впливу, зважаючи на специфіку

сучасного стану всієї економіки України. В цих умовах необхідно використовувати технологію поетапної розробки стратегії розвитку фармацевтичної галузі України.

Виходу фармацевтичної продукції України на зовнішній ринок заважає відсутність сучасних технологій виготовлення ЛЗ, брак коштів на реконструкцію виробництва. Сучасними технологіями виробництва зараз володіє незначна частина вітчизняних підприємств. На початок 2021 р. за стандартом GMP міжнародного рівня працювало 17 підприємств із 114 або 15% від загальної їх кількості. Вказаному стандарту на підприємствах відповідають лише окремі ділянки виробництва. Кількість таких ділянок збільшилась незначно: із 20% у 2008 р. до 35% на початок 2021 р.

Впровадження GMP на конкретному підприємстві здійснюється, за різними оцінками, на протязі двох-п’яти років в залежності від компетентності персоналу і обсягу інвестицій (в середньому, 6-10 млн. дол. США). Обсяги інвестицій у реконструкцію виробництв у фармацевтичній галузі за системою GMP, яка із рекомендованої стала обов’язковою, потребує не менше 15 млрд. дол. США [57].

Значні проблеми існують в українській фармації з сировинною базою. Дослідження рейтинговим агентством «Кредит-Рейтинг» динаміки розвитку галузі свідчать, що структура сировинної бази українських підприємств-виробників, як і у минулі роки, залишається залежною від імпортних постачань основної сировини та матеріалів, що прив’язує як структуру собівартості, так і рівень відпускних цін до коливань курсу національної валюти відносно долара та євро. Сировина та матеріали українського виробництва представлені переважно допоміжними матеріалами [57].

В Україні створюється система охорони громадського здоров’я. Згідно із ст. 3 та 49 Конституції України, життя і здоров’я людини є найвищими соціальними цінностями держави, і кожний громадянин України має право на охорону здоров’я та медичну допомогу. Згідно із зазначеними метою і стратегічними завданнями, у кожній державі-члені ВООЗ уряди та відповідні

міністерства повинні розробляти власні стратегічні напрямки діяльності відповідно до існуючих у них економічних та соціально-політичних умов.

Таким чином, до основних напрямів реформування системи охорони здоров'я відносяться такі як: трансформація системи органів державної влади та, відповідно, зміна координат їх впливу на систему, поширення співпраці органів державного управління та всіх ланок системи охорони здоров'я із міжнародними організаціями соціальної сфери та сфери охорони здоров'я, вдосконалення системи підготовки медичних кадрів, активізація процесів децентралізації в розрізі системи охорони здоров'я, створення нового нормативно-правового середовища системи охорони здоров'я.

2.2. Загальна характеристика діяльності підприємства

29 січня 1997 року Кабінетом Міністрів України прийнято Постанову № 82 «Про організацію виробництва вітчизняних інсулінів». Саме з цього часу розпочалась офіційна історія становлення та розвитку єдиного в Україні стратегічно необхідного заводу з повним технологічним циклом виробництва інсулінів – «Індар» [61]. Протягом 1998 року працівниками заводу «Індар» були визначені і вирішені комплексні завдання у правових, майнових, кадрових, фінансових напрямках для функціонування компанії. На підприємстві було розпочато перші наукові розробки з виробництва високоочищених субстанцій та нових лікарських засобів. Кваліфікація обладнання,валідація технологічних процесів і комп'ютерних систем виконувалась з дотриманням вимог FDA [61]. 21 червня 1999 року завод «Індар» було введено в дію.

Підприємство має лінійно-функціональну структуру управління ПрАТ «Індар» (додаток А). Лінійно-функціональна структура управління, в основу якої покладено принцип єдиноначальності, є формалізованою багаторівневою ієрархією [61]. Організаційно-правова форма ПрАТ «Індар» – акціонерне товариство; форма власності ПрАТ «Індар» – недержавна

власність. Юридична адреса ПрАТ «Індар»: вул. Зрошувальна, 5, м. Київ, Україна, 02099.

Види діяльності ПрАТ «Індар» за КВЕД [61]:

Основний вид діяльності ПрАТ «Індар» за КВЕД:

21.20 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів.

Інші види діяльності ПрАТ «Індар» за КВЕД:

46.46 Оптова торгівля фармацевтичними товарами.

ПрАТ «Індар» сьогодні з повним технологічним циклом виробництва генно-інженерних інсулінів – від субстанції до готових лікарських форм. Понад 20 років досвіду досліджень та виробництва лікарських засобів. Виробництво за власною технологією всього спектру препаратів інсуліну людини рекомбінантних. Якість продукції, якій довіряють пацієнти та партнери в Україні, СНД, Бразилії, Сирійській Арабській Республіці, Республіці Ємен та інших країнах. Стратегія розвитку діяльності ПрАТ «Індар» передбачає розширення продуктового портфелю новими лікарськими засобами і виробами медичного призначення для всебічного забезпечення потреб людей, які живуть з цукровим діабетом, ВІЛ/СНІДом і туберкульозом [61].

Склад і структура працівників підприємства у 2020-2021 рр. представлені в таблиці 2.1.

Отже, можемо зробити висновок, що у 2021 році збільшилася середньооблікова кількість штатних працівників на 15 осіб (1,03%) у порівнянні з 2020 роком. Чисельність непромислового персоналу у 2021 році збільшилася на 2 (1,25%), управлінський персонал збільшився у 2021 році на 2 особи (1,08%), виробничий персонал зріс на 11 осіб (1,02%) у порівнянні з 2020 роком.

Проведемо аналіз працівників підприємства за 2021 рік та подамо результати аналізу у вигляді таблиці 2.2.

Таблиця 2.1

Склад і структура працівників підприємства у 2020-2021 рр.

№	Показники	2020 р.		2021 р.		Відхилення	
		осіб	%	осіб	%	абсолютне, осіб	відносне, %
1	Середньооблікова кількість штатних працівників, в т. ч.:	381	100	396	100	15	3,94
2	Непромисловий персонал	8	2,09	10	2,52	2	25,00
3	Промислово-виробничий персонал, в т. ч.:	373	97,91	386	97,48	13	3,49
3.1	*Управлінський:*	23	6,03	25	6,31	2	8,70
3.1.1	– керівники	1	0,26	1	0,25	0	0
3.1.2	– спеціалісти	10	2,62	11	2,77	1	10,00
3.1.3	– службовці	12	3,14	13	3,28	1	8,33
3.2	*Виробничий:*	350	91	361	91,17	11	3,14
3.2.1	– робітники	322	84,51	331	83,58	9	2,80
3.2.2	– інший персонал (молодший обслуговуючий, працівники охорони, учні)	28	7,34	30	7,58	2	7,14

Джерело: побудовано автором на основі [61]

Таблиця 2.2

Чисельність працівників підприємства у 2021 р.

Показник	Фактично працівників	З них		За віком		
		чоловіків	жінок	від 18 до 35 років	від 36 до 60 років	понад 60 років
Середньооблікова кількість осіб	396	298	98	75	308	13
З них: середньооблікова кількість штатних працівників, яким відповідно до чинного законодавства встановлено інвалідність, осіб	16	13	3	1	15	-

Джерело: побудовано автором на основі [61]

Наведемо розрахунок середньооблікової кількості штатних працівників за грудень місяць 2021 року. Розподіл працівників підприємства за статтю представлено на рисунку 2.4.

Рис. 2.4. Розподіл працівників підприємства за статтю

Джерело: побудовано автором на основі [61]

Отже, за статтю на підприємстві переважають чоловіки (298 осіб).

Розрахуємо основні показники, що характеризують рух працівників ПрАТ «Індар», і розрахунки представимо у вигляді таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Показники руху працівників підприємства за 2020-2021 рр.

Показники	Один. виміру	2020	2021	Відхилення	
				абсол., ±	відн., %
Середньооблікова кількість штатних працівників	осіб	381	396	15	1,03
Кількість прийнятих штатних працівників	осіб	8	19	11	2,37
Кількість звільнених штатних працівників, всього	осіб	3	4	1	1,33
в т. ч.:					
- із причини змін в організації виробництва і праці (реорганізація, скорочення кількості або штату)	осіб	1	1	1	-
- із причин плинності кадрів (за власним бажанням, за угодою сторін, порушення трудової дисципліни тощо)	осіб	2	3	2	3
Облікова кількість штатних працівників на кінець звітного періоду	осіб	381	396	15	1,03
Коефіцієнт загального обороту		2,88	5,8	2,92	х
Коефіцієнт обороту по прийому		2,09	4,79	1,89	х
Коефіцієнт обороту по вибуттю		0,78	1,01	0,23	х
Коефіцієнт плинності кадрів		0,52	0,75	0,23	х
Коефіцієнт відновлення працівників		2,66	4,75	2,09	х
Коефіцієнт постійності кадрів		0,97	0,95	-0,02	х

Джерело: побудовано автором на основі [61]

Отже, можемо зробити висновки, що коефіцієнт загального обороту у ПрАТ «Індар» у 2021 році збільшився на 2,92 у порівнянні із 2020 роком. Коефіцієнт обороту по прийому у 2021 році збільшився на 1,89 у порівняні із 2020 роком. Коефіцієнт обороту по вибуттю зріс на 0,23 у 2020 році, в порівнянні із 2020 роком. Коефіцієнт плинності кадрів зріс на 0,23 у 2020 році, в порівнянні із 2020 роком. Коефіцієнт відновлення працівників зріс на 2,09 у 2020 році, в порівнянні із 2020 роком. Коефіцієнт плинності кадрів у 2021 році зменшився на 0,02 у порівнянні із 2020 роком.

Покажемо склад та структуру фонду оплати праці на підприємстві у вигляді таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Склад та структура фонду оплати праці підприємства

№ з/п	Показники	2020 р.		2021 р.		Відхилення		
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	абсол., +/–	відно-сне,%	у струк-турі, %
1.	Фонд оплати праці штатних працівників, усього	8 061	100	8451	100	390	1,04	-
2.	Фонд основної заробітної плати	7978	98,9	8312	98,35	334	1,038	-
3.	Фонд додаткової заробітної плати	83	1,1	139	1,65	56	1,67	-
4.	Заохочувальні та компенса-ційні виплати	-	-	-	-	-	-	-

Джерело: побудовано автором на основі [61]

Варто відзначити, що у 2021 році фонд оплати праці штатних працівників зріс на 390 тис. грн. (1,04%) у порівнянні із 2020 роком (рис. 2.5).

Фонд основної заробітної плати у 2021 році зріс на 334 тис. грн. (1,038%) у порівнянні із 2020 роком.

Проведемо аналіз складу та структури фонду заробітної плати ПрАТ «Індар» за 2020-2021 рр. та результати подамо у вигляді таблиці 2.5.

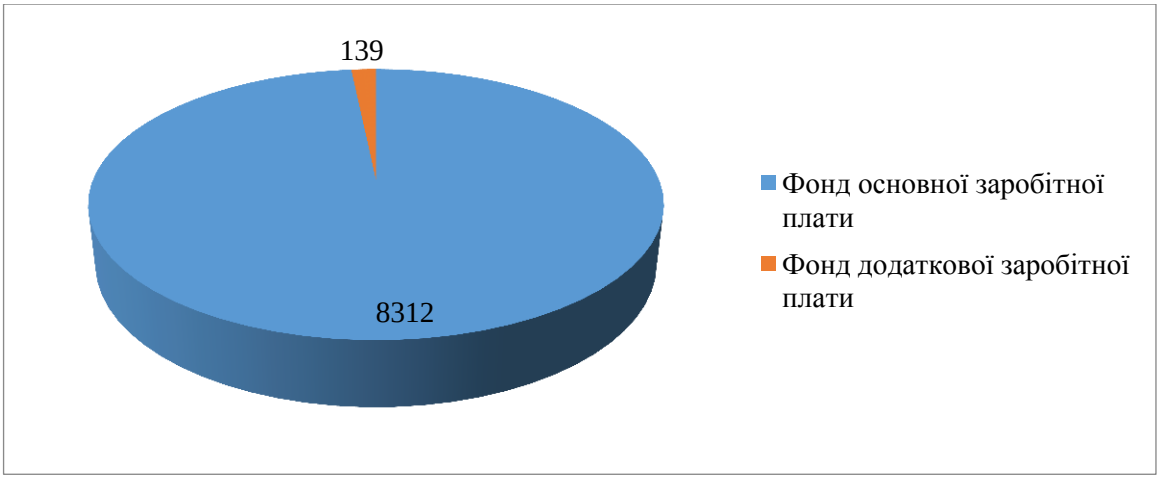

Рис. 2.5. Фонд заробітної плати на підприємстві за 2021 рік

Джерело: побудовано автором на основі [61]

Таблиця 2.5

Склад та структура фонду додаткової заробітної плати підприємства за 2020-2021 рр.

№ з/п	Показники	2020 р.		2021 р.		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс. відх., +/–	відн. відх., %
1.	Фонд додаткової заробітної плати, всього	83	100	139	100	56	1,67
1.1	у тому числі: - Надбавки та доплати до тариф-них ставок та посадових окладів	5	6	8	5,7	3	1,6
1.2	- Премії та винагороди, що но-сять систематичний характер (щомісячні, щоквартальні)	76	91,5	125	89,9	49	1,64
1.3	- Виплати, пов’язані з індексаці-єю зарплати	2	2,5	6	4,4	4	3
1.4	- Компенсація втрати частини заробітку у зв’язку з порушен-ням термінів її виплати	-	-	-	-	-	-

Джерело: побудовано автором на основі [61]

Фонд додаткової заробітної праці у 2021 році зріс на 56 тис. грн. (1,67%) у порівнянні із 2020 роком (рис. 2.6).

Варто відзначити, що у 2021 році фонд додаткової заробітної плати зріс на 56 тис. грн. (1,67%) у порівнянні з 2020 роком, з яких зросли: надбавки та

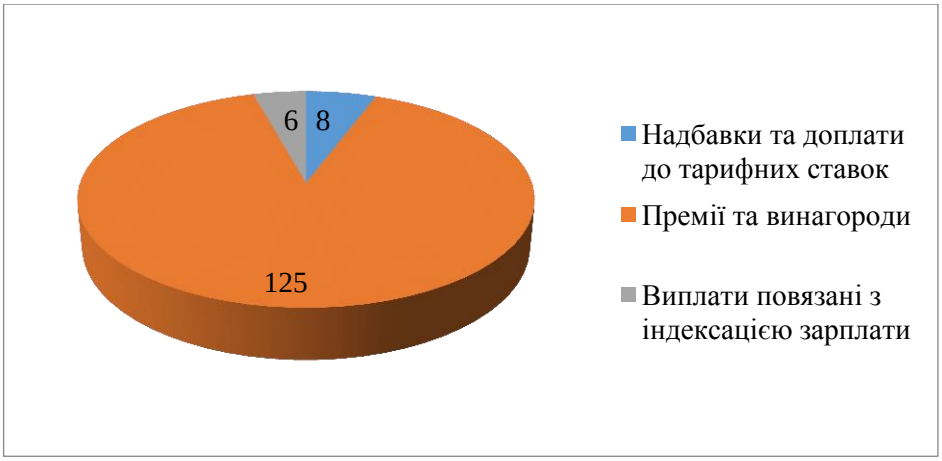

Рис. 2.6. Фонд додаткової заробітної плати на підприємстві у 2021 році

Джерело: побудовано автором на основі [61]

доплати до тарифних ставок та посадових окладів у 2021 році зросли на 3 тис. грн. (1,6%); премії та винагороди, що носять систематичний характер (щомісячні, щоквартальні) зросли на 49 тис. грн. (1,64%); виплати, пов'язані з індексацією зарплати зросли на 4 тис. грн. (3%).

Склад та структура заохочувальних і компенсаційних виплат підприємства за 2020-2021 рр. представлені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Склад та структура заохочувальних та компенсаційних виплат підприємства за 2020-2021 рр.

Показники	2020 р.		2021 р.		Відхилення	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс. відх., +/–	відн. відх.,%
Заохочувальні та компенсаційні виплати	83	100	139	100	56	1,67
в т.ч.: - матеріальна допомога	5	6	8	5,7	3	1,6
- соціальні пільги, що мають індивідуальний характер	76	91,5	125	89,9	49	1,64
- оплата за невідпрацьований робочий час	2	2,5	6	4,4	4	3

Джерело: побудовано автором на основі [61]

Отже, можемо зробити висновок, що у 2021 році фонд заохочувальних і компенсаційних виплат підприємства зріс на 56 тис. грн. (1,67%) у порівнянні з 2020 роком.

Аналіз фінансового стану базується на даних фінансової звітності та бухгалтерського обліку, на розрахунку і зіставленні значної кількості показників і коефіцієнтів. Складемо аналітичний баланс ПрАТ «Індар».

Таблиця 2.7

Аналітичний баланс ПрАТ «Індар» за 2019-2021 рр., тис. грн.

Показники	2019		2020		2021		Відхил. 2021/2019	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Активи								
Необоротні активи	82438	14,86	122195	21,16	131153	20,26	48715	59,09
Оборотні активи	468947	84,54	451999	78,27	513492	79,32	44545	9,50
- запаси	191515	34,52	193852	33,57	228586	35,31	37071	19,36
- дебіторська заборгованість	271539	48,95	253102	43,83	276719	42,75	5180	1,91
- грошові кошти	5843	1,05	5045	0,87	8187	1,26	2344	40,12
- інші оборотні активи	50	0,01	0	0	0	0	-50	-100,00
Інші активи	3332	0,6	3274	0,57	2709	0,42	-623	-18,70
Всього активів	554717	100	577468	100	647354	100	92637	16,70
Пасиви								
Власний капітал	195015	35,16	229151	39,68	213733	33,02	18718	9,60
Довгострокові зобов’язання та забезпечення	857	0,15	796	0,14	736	0,11	-121	-14,12
Поточні зобов’язання	358845	64,69	347521	60,18	432885	66,87	74040	20,63
- кредиторська заборгованість	352321	63,51	336119	58,21	421127	65,05	68806	19,53
- інші поточні зобов’язання	6524	1,18	11402	1,97	11758	1,82	5234	80,23
Всього пасивів	554717	100	577468	100	647354	100	92637	16,70

Джерело: розраховано автором на основі [додатків А-Б]

Отже, протягом 2019-2021 рр. відбулося зростання валюти балансу на 92637 тис. грн. або на 16,70%. Слід відзначити, що збільшення валюти балансу було здійснено за рахунок зростання величини необоротних активів на 48715 тис. грн. або на 59,09% та оборотних активів на 44545 тис. грн. або на 9,50%. Варто відзначити, що зростання оборотних активів сталося у зв'язку із збільшенням запасів на 37071 тис. грн. або на 19,36%, грошових коштів на 2344 тис. грн. або на 40,12% та дебіторської заборгованості на 5180 тис. грн. або на 1,91%.

У структурі активів ПрАТ «Індар» найбільша частка належить оборотним активам – 84,54% у 2019 р., 78,27% у 2020 р. та 79,32% у 2021 р. Варто відзначити, що за 2019-2021 рр. відбулося зростання власного капіталу ПрАТ «Індар» на 18718 тис. грн. або на 9,60%. Упродовж 2019-2021 рр. відбулося збільшення поточних зобов'язань на 74040 тис. грн. або на 20,63%. Зростання величини поточних зобов'язань було спровоковано збільшенням кредиторської заборгованості на 68806 тис. грн. або на 19,53% та інших поточних зобов'язань на 5234 тис. грн. або на 80,23%. Протягом 2019-2021 рр. серед джерел фінансування найбільша частка належить залученому капіталу (64,69% у 2019 р., 60,18% у 2020 р. та 66,87% у 2021 р.).

Проведемо аналіз звіту про фінансові результати ПрАТ «Індар» за 2019-2021 рр. (табл. 2.8).

Отже, за 2019-2021 рр. у фінансовій діяльності ПрАТ «Індар» сталися такі зміни як: зростання чистої виручки від реалізації продукції на 102958 тис. грн. або на 21,07%. Натомість, за 2019-2021 рр. відбулося збільшення собівартості реалізованої продукції підприємства на 142396 тис. грн. або на 42,27%, що негативно вплинуло на скорочення валового прибутку на 39438 тис. грн. або на 25,99%. Також протягом 2019-2021 рр. відбулося скорочення чистого прибутку ПрАТ «Індар» на 6101 тис. грн. або на 98,13%. Крім того, за 2019-2021 рр. спостерігаємо скорочення операційних витрат підприємства на 297503 тис. грн. або на 30,42%.

Проведемо аналіз фінансового стану ПрАТ «Індар» (табл. 2.9),

Таблиця 2.8

Звіт про фінансові результати ПрАТ «Індар» за 2019-2021 рр., тис. грн.

Показники	2019	2020	2021	2021/2019 рр.	
				тис. грн.	%
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	488585	942470	591543	102958	21,07
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	336846	715586	479242	142396	42,27
Валовий прибуток	151739	226884	112301	-39438	-25,99
Інші операційні доходи	31782	40576	85814	54032	170,01
Адміністративні витрати	68922	60700	59430	-9492	-13,77
Витрати на збут	62809	119987	53295	-9514	-15,15
Інші операційні витрати	41340	33202	85044	43704	105,72
Фінансові результати від операційної діяльності	10450	53571	346	-10104	-96,69
Інші доходи	7	0	0	-7	-100,00
Інші витрати	606	236	20	-586	-96,70
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	9851	53335	326	-9525	-96,69
Податок на прибуток	3634	10318	210	-3424	-94,22
Чистий прибуток	6217	43017	116	-6101	-98,13
Елементи операційних витрат					
Матеріальні затрати	291452	642150	391504	100052	34,33
Витрати на оплату праці	14418	92790	102265	87847	609,29
Відрахування на соціальні заходи	13201	17415	20145	6944	52,60
Амортизація	132735	16712	20402	-112333	-84,63
Інші операційні витрати	526150	161371	146137	-380013	-72,23
Всього операційних витрат	977956	930438	680453	-297503	-30,42

Джерело: розраховано автором на основі [додатків А-Б]

використовуючи дані додатків Б-Д.

Отже, протягом 2019-2021 рр. спостерігаємо скорочення коефіцієнта проміжної ліквідності на 0,115 та коефіцієнта загальної ліквідності (покриття) на 0,121. Також протягом 2019-2021 рр. спостерігаємо зменшення власного оборотного капіталу на 29495 тис. грн., що сталося за рахунок

Таблиця 2.9

Показники фінансового стану ПрАТ «Індар» за 2019-2021 рр.

Назва показника	2019	2020	2021	2021/ 2019
Показники ліквідності				
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,016	0,015	0,019	0,003
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,773	0,743	0,658	-0,115
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	1,307	1,301	1,186	-0,121
Власний оборотний капітал	110102	104478	80607	-29495
Показники ділової активності				
Оборотність дебіторської заборгованості	3,72	4,784	2,865	-0,855
Оборотність кредиторської заборгованості	1,251	2,15	1,278	0,027
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	98	76	127	29
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	292	170	285	-6
Оборотність постійних активів	6,049	9,211	4,67	-1,379
Оборотність активів	1,005	1,665	0,966	-0,039
Оборотність чистих активів	1,739	4,548	2,233	0,494
Оборотність товарно-матеріальних запасів	1,893	3,714	2,269	0,376
Період обороту товарно-матеріальних запасів, днів	193	98	161	-32
Тривалість операційного циклу, днів	291	175	288	-3
Тривалість фінансового циклу, днів	-1	5	3	4
Показники фінансової стійкості				
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,352	0,397	0,33	-0,022
Коефіцієнт фінансової залежності	2,844	2,52	3,029	0,185
Коефіцієнт заборгованості	0,648	0,603	0,67	0,022
Відношення довгострокових кредитів до капіталізації	0,004	0,003	0,003	-0,001
Відношення довгострокових кредитів до власного капіталу	0,004	0,003	0,003	-0,001
Відношення заборгованості до власного капіталу	1,844	1,52	2,029	0,185
Показники рентабельності				
Рентабельність активів	1,278	7,599	0,019	-1,259
Рентабельність власного капіталу	3,088	20,283	0,052	-3,036
Рентабельність продажу	2,139	5,684	0,058	-2,081
Рентабельність чистих активів	3,044	20,204	0,052	-2,992
Рентабельність оборотних активів	2,609	11,634	0,072	-2,537

Джерело: розраховано автором на основі [додатків А-Б]

скорочення ліквідних активів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості протягом 2019-2021 рр. зменшився на 0,855; натомість спостерігаємо зростання оборотності кредиторської заборгованості на 0,027. У зв'язку зі скороченням оборотності дебіторської та зростанням кредиторської заборгованостей, спостерігаємо зростання середнього періоду погашення дебіторської заборгованості на 29 днів та зменшення періоду погашення кредиторської заборгованості на 6 день. Зростання активів підприємства вплинуло на збільшення оборотності чистих активів на 0,494. Доцільно відзначити, що протягом 2019-2021 рр. відбулося зменшення тривалості операційного циклу на 3 дні та збільшення тривалості фінансового циклу на 4 дні.

Варто відзначити, що протягом 2019-2021 рр. відбулося зменшення коефіцієнта автономії на 0,022, що пов'язано із збільшенням пасивів підприємства. Упродовж досліджуваного періоду відбулося збільшення коефіцієнта фінансової залежності підприємства на 0,185. Зростання коефіцієнта заборгованості на 0,022 відбулося у зв'язку із збільшенням заборгованості підприємства. Негативним моментом у діяльності підприємства є зростання показника відношення заборгованості до власного капіталу на 0,185.

Отже, протягом 2019-2021 рр. відбулося скорочення всіх показників рентабельності – це сталося у зв'язку із скороченням чистого прибутку підприємства за 2019-2021 рр.

Підсумовуючи, відзначимо, що розглянутий фінансовий стан ПрАТ «Індар» свідчать про те, що на підприємстві існують такі, проблеми як: проблема наявності дебіторської та кредиторської заборгованості, збільшення заборгованості на підприємстві. Досліджуваному підприємству слід здійснити пошук альтернативних джерел оптимізації фінансових ресурсів підприємства. За період, що аналізується, спостерігається значне погіршення структури загального капіталу підприємства. Так, відомо, що фінансовий стан підприємства вважається стійким, якщо воно покриває

власними коштами не менше 50% фінансових ресурсів. У 2021 р. питома вага власного капіталу у структурі загального капіталу підприємства склала 33,02%, тоді як у 2019 р. цей показник становив 35,16%, тобто зменшення власного капіталу у структурі капіталу складає 2,14% за 2019-2021 рр. Це негативна тенденція, адже показник власного капіталу є одним з головних індикаторів кредитоспроможності підприємства, основою для визначення фінансової незалежності підприємства, його фінансової стійкості та стабільності. Проведений аналіз фінансових ресурсів ПрАТ «Індар» дозволяє зробити висновки про те, що приріст фінансових ресурсів був досягнутий за рахунок залучених коштів, основна їх частина була спрямована на поповнення оборотних коштів.

2.3. Дослідження стану та особливостей формування інвестиційної політики підприємства

Формування інвестиційної політики підприємства є важливим процесом, який передбачає визначення стратегічних напрямків інвестування коштів з метою досягнення поставлених цілей. ПрАТ «Індар» інвестує в модернізацію та розширення своїх виробничих потужностей. Це може включати закупівлю нового обладнання, впровадження нових технологій та автоматизацію процесів з метою підвищення продуктивності та якості виробництва. ПрАТ «Індар» вкладає кошти в дослідження і розвиток нових продуктів, технологій та інновацій. Це дозволяє компанії зберігати конкурентну перевагу на ринку, розширювати асортимент продукції та задовольняти зростаючі потреби клієнтів.

ПрАТ «Індар» інвестує в розширення своєї географічної присутності шляхом відкриття нових ринків та встановлення дочірніх підприємств або партнерських відносин з місцевими підприємствами. Це може включати інвестиції в маркетинг та рекламу, локалізацію продукції та розробку стратегій входження на нові ринки. ПрАТ «Індар» інвестує в розвиток своїх

працівників шляхом надання навчань, тренінгів та програм професійного росту. Це сприяє залученню та збереженню талановитих спеціалістів, підвищенню ефективності роботи та інноваційності компанії. Підприємство з повним технологічним циклом виробництва генно-інженерних інсулінів – від субстанції до готових лікарських форм. Єдиний в Україні виробник інсулінів тваринного походження (свинячих). Компанія здійснює експорт фармацевтичної продукції з високим рівнем доданої вартості – біотехнологічних продуктів і технологій їх виробництва.

Підприємство з повним технологічним циклом виробництва генно-інженерних інсулінів – від субстанції до готових лікарських форм. Понад 20 років досвіду досліджень та виробництва лікарських засобів. Виробництво за власною технологією всього спектру препаратів інсуліну людини рекомбінантного. Якість продукції, якій довіряють пацієнти та партнери в Україні, СНД, Бразилії, Сирійській Арабській Республіці, Республіці Ємен та інших країнах.

Стратегія розвитку компанії передбачає розширення продуктового портфелю новими лікарськими засобами і виробами медичного призначення для всебічного забезпечення потреб людей, які живуть з цукровим діабетом, ВІЛ/СНІДом і туберкульозом. ПрАТ «Індар» має доволі широкий асортимент продукції, який все ж в своїй більшості представляє собою продукцію для протидії діабету. Асортимент продукції представлений у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Асортимент продукції ПрАТ «Індар»

Група товарів	Продукція
Діабет	Метформін Індар. Метформін – бігуанід з антигіперглікемічним ефектом. Знижує рівень глюкози у плазмі крові
	ReDerma Шкарпетки лікувально-профілактичні для попередження синдрому діабетичної стопи
	Шприц-ручка для введення інсуліну id Pen і Голки INSUPEN для шприц-ручок (дистриб'ютор в Україні)

Продовж. табл. 2.10

Група товарів	Продукція
	Глюкометр GlucoDr. auto™ A AGM-4000 (дистриб'ютор в Україні) і Тест-смужки GlucoDr. auto™ A Для самостійного визначення рівня глюкози в крові
	Хумодар Р 100Р Препарат інсуліну людини рекомбінантного. Протидіабетичний засіб короткої дії
	Хумодар Б 100Р Препарат інсуліну людини рекомбінантного. Протидіабетичний засіб середньої тривалості дії
	Хумодар К25 100Р Препарат інсуліну людини рекомбінантного. Протидіабетичний засіб комбінації інсулінів короткої та середньої тривалості дії
Засоби, що впливають на метаболічні процеси	Тіоктодар Препарат тіоктової) кислоти. Знижує резистентність до інсуліну, сприяє зниженню вмісту глюкози в крові та гальмує розвиток периферичної нейропатії
Антитромботичні засоби	Гепарин-ІНДАР Препарат належить до антикоагулянтів прямої дії. Гепарин діє швидко. Використовують для лікування тромбоемболії та захворювань, що супроводжуються ризиком тромбоемболічних ускладнень
Антидоти	Протаміну сульфат Протаміну сульфат – ефективний антидот гепарину в еквівалентній дозі: 1 мг протаміну сульфату нейтралізує 1 мг гепарину

Джерело: розраховано автором на основі [61]

Дані препарати продаються в аптеках міст України за роздрібною ціною. Продаж може проводитися як по блістерах, так і в повному обсязі.

Дані для аналізу виробництва продукції (надання послуг) у розрізі асортиментних груп за 2020-2021 рр. представлений в таблиці 2.11.

Отже, протягом 2020-2021 рр. відбулося скорочення обсягу виробництва продукції (надання послуг) ПрАТ «Індар» у розрізі асортиментних груп на 116976 од. або 37,23%.

Проаналізуємо динаміку змін у структурі асортименту (табл. 2.12).

Отже, у структурі асортименту продукції ПрАТ «Індар» найбільша частка належить товарам групи «Діабет» (37% у 2020 р. та 38% у 2021 р.).

Варто відзначити, що виходу фармацевтичної продукції України на зовнішній ринок заважає відсутність сучасних технологій виготовлення ЛЗ,

Таблиця 2.11

Обсяг виробництва продукції (надання послуг) підприємства у розрізі асортиментних груп за 2020-2021 рр.

№ з/п	Найменування продукції (послуг) (видів, товарних груп)	Обсяг виробництва продукції (надання послуг) в натуральному виразі, од.		Відхилення	
		2020 р.	2021 р.	абсол., +/-	відносн, %
1.	Діабет	116238	74929	-41309	-35,54
2.	Засоби, що впливають на метаболічні процеси	78539	55211	-23328	-29,70
3.	Антитромботичні засоби	91105	45352	-45754	-50,22
4.	Антидоти	28274	21690	-6584	-23,29
	Разом	314157	197181	-116976	-37,23

Джерело: розраховано автором на основі [61]

Таблиця 2.12

Структура асортименту продукції (надання послуг) за 2020-2021 рр.

№ з/п	Найменування продукції (видів, товарних груп)	Обсяг виробництва продукції (надання послуг), тис. грн.		Структура асортименту, %		Відхилення у структурі, %
		2020 р.	2021 р.	2020 р.	2021 р.	
1.	Діабет	348713,9	224786,3	37,00	38,00	1,00
2.	Засоби, що впливають на метаболічні процеси	235617,5	165632,0	25,00	28,00	3,00
3.	Антитромботичні засоби	273316,3	136054,9	29,00	23,00	-6,00
4.	Антидоти	84822,3	65069,7	9,00	11,00	2,00
	Разом	942470,0	591543,0	100,00	100,00	х

Джерело: розраховано автором на основі [61]

брак коштів на реконструкцію виробництва. Сучасними технологіями виробництва зараз володіє незначна частина вітчизняних підприємств. На початок 2021 р. за стандартом GMP міжнародного рівня працювало 17 підприємств із 114 або 15% від загальної їх кількості. Вказаному стандарту на підприємствах відповідають лише окремі ділянки виробництва. Кількість таких ділянок збільшилася незначно: з 20% у 2008 році до 35% на початок 2021 року.

Впровадження GMP на конкретному підприємстві здійснюється, за різними оцінками, на протязі двох-п’яти років в залежності від компетентності персоналу і обсягу інвестицій (в середньому, 6-10 млн. дол. США). Обсяги інвестицій у реконструкцію виробництв у фармацевтичній галузі за системою GMP, яка із рекомендованої стала обов’язковою, потребує не менше 15 млрд. дол. США [61].

Значні проблеми існують в українській фармації з сировинною базою. Дослідження рейтинговим агентством «Кредит-Рейтинг» динаміки розвитку галузі свідчать, що структура сировинної бази українських підприємств-виробників, як і у минулі роки, залишається залежною від імпортних постачань основної сировини та матеріалів, що прив’язує як структуру собівартості, так і рівень відпускних цін до коливань курсу національної валюти відносно долара та євро. Сировина та матеріали українського виробництва представлені переважно допоміжними матеріалами [61].

Проведемо аналіз змін показників у результаті проведення інвестиційної діяльності підприємства протягом звітного періоду (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Обсяги та структури інвестиційних вкладень ПрАТ «Індар», тис. грн.

Показник	2019	2020	2021	2021 / 2019	
				тис. грн.	%
Реальні інвестиції:	20348	27025	28933	8585,0	42,19
у т.ч.: основні засоби	19672,4	26135,9	27781,5	8109,0	41,22
незавершене будівництво	659,275	813,453	891,136	231,9	35,17
нематеріальні активи	16,2784	75,67	260,397	244,1	1499,65
Фінансові інвестиції	0	0	0	0,0	х
Усього	20348	27025	28933	8585,0	42,19

Джерело: розраховано автором на основі [62]

Результати аналізу показують, що інвестиційна діяльність на підприємстві протягом періоду, що аналізується, значно активізувалася. Так, обсяг інвестиційних вкладень збільшився на 8585,0 тис. грн. або на 42,19%

проти початку досліджуваного періоду.

Порівняння обсягів та структури вкладень в різні форми інвестування свідчить, що пріоритетним напрямом для підприємства залишаються реальні інвестиції, а фінансові інвестиції підприємство не залучає та не реалізує. З кожним роком підприємство збільшувало виробничі потужності. Ключовим кроком у розвитку компанії стала розробка власної технології виробництва рекомбінантного інсуліну людини. З жовтня 2000 року завод почав випуск препаратів під своїми торговими марками: «ХУМОДАР» (інсуліни людини рекомбінантні), «МОНОДАР» (інсуліни свинячі монокомпонентні), а також препарати інших груп – антикоагулянти (гепарин) та гемостатичні лікарські засоби (протаміну сульфат) [61].

Проаналізуємо структуру реальних інвестицій ПрАТ «Індар» (рис. 2.7).

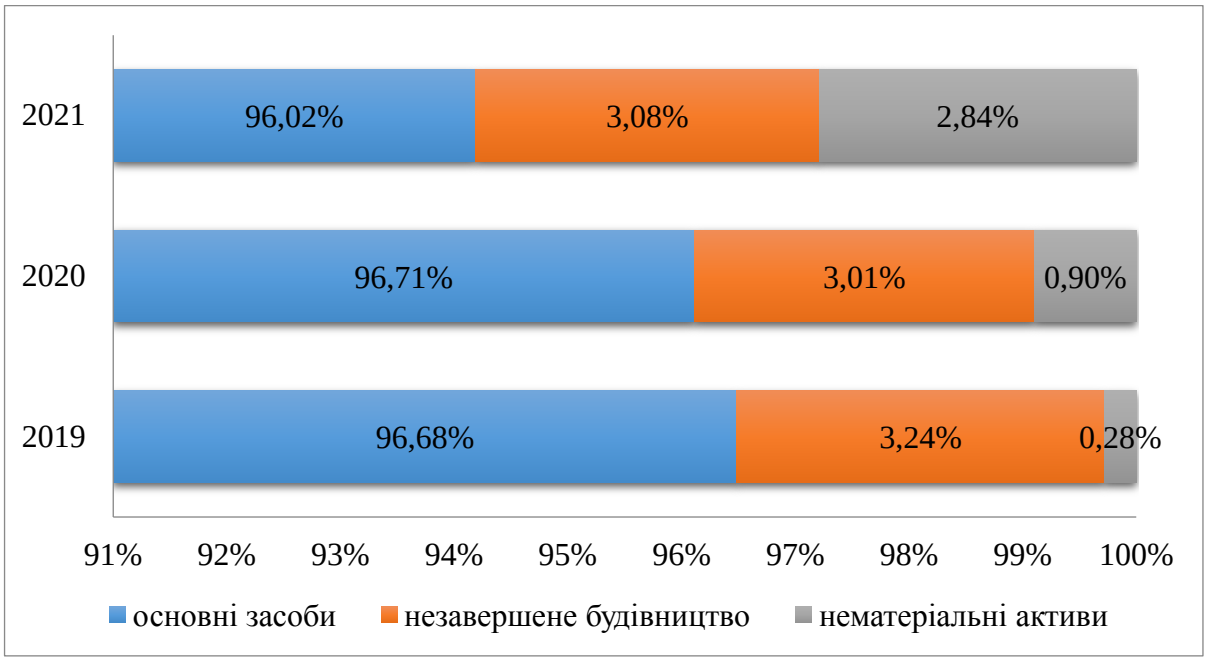

Рис. 2.7. Структура реального інвестування в ПрАТ «Індар»

Джерело: розраховано автором на основі [62]

Відповідно до наведеної структури реального інвестування в ПрАТ «Індар», слід відзначити, що основні засоби мають найбільшу питому вагу в структурі інвестиційних вкладень підприємства – 96,68 % у 2019 р., 96,71% у 2020 р. та 96,02% у 2021 р., причому протягом досліджуваного періоду цей

показник зменшується на 0,66%. Слід відзначити, що частка реальних інвестицій в загальній структурі інвестування підприємства становить 100 %, а величина реальних інвестицій постійно збільшується.

SWOT-аналіз інвестиційної політики фармацевтичної компанії «Індар» допоможе визначити сильні та слабкі сторони внутрішнього середовища компанії, а також можливості та загрози зовнішнього середовища, що можуть вплинути на успішність інвестиційної політики. Матриця SWOT-аналізу для ПрАТ «Індар» представлена в таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Матриця SWOT-аналізу ПрАТ «Індар»

Сильні сторони	Слабкі сторони
● Висока якість продукції. ПрАТ «Індар» відоме своєю високою якістю фармацевтичних препаратів, що дозволяє позиціонувати їх як надійні та ефективні на ринку. ● Розробка інноваційних продуктів. Компанія має сильний потенціал у галузі дослідження і розробки нових продуктів, що дозволяє привертати увагу клієнтів та забезпечувати конкурентні переваги. ● Успішний досвід на ринку. ПрАТ «Індар» має великий досвід на фармацевтичному ринку і вже має стабільну клієнтську базу, що сприяє збільшенню довіри та продажам.	● Залежність від постачальників. Компанія може мати залежність від окремих постачальників активних інгредієнтів, що може призвести до проблем з постачанням, ціновими коливаннями та вплинути на продуктивність.
Можливості	**Загрози**
● Зростаючий ринок. Фармацевтична галузь є постійно зростаючою галуззю, що відкриває можливості для розширення ринку та збільшення обсягів продажів. ● Потреба у нових лікарських засобах. Зростаюча потреба у національній та глобальній медицині у нових та ефективних лікарських засобах створює можливості для запуску нових продуктів на ринок.	● Конкуренція. Фармацевтична галузь є висококонкурентною, існує ризик з'явлення нових конкурентів або зміцнення позицій існуючих компаній, що може вплинути на ринкову позицію ПрАТ «Індар». ● Регуляторні обмеження. Зміни у законодавстві та регулюванні фармацевтичної галузі можуть впливати на виробництво, маркетинг та продаж продукції.

Джерело: складено автором

Відповідно до вище побудованої матриці SWOT-аналізу можемо визначити інвестиційні ризики ПрАТ «Індар», які можуть включати наступні аспекти:

− ризик зміни регулятивного середовища. Зміни в законодавстві або

регулятивних вимогах, що стосуються фармацевтичної галузі, можуть вплинути на діяльність підприємства. Нові норми щодо реєстрації лікарських засобів, впровадження нових стандартів якості або зміни у фармацевтичній політиці можуть вимагати додаткових інвестицій або змін у виробничому процесі;

− технологічні ризики. Швидкий технологічний прогрес у фармацевтичній галузі може створювати ризики для підприємства. Нові методи дослідження, розробки та виробництва лікарських засобів можуть вимагати значних інвестицій у впровадження нових технологій та оновлення обладнання;

− фінансові ризики. Нестабільність на фінансових ринках, коливання валютних курсів, зміни в процентних ставках та доступність кредитування можуть впливати на фінансову стійкість інвестиційних проєктів підприємства;

− ризик конкуренції. Фармацевтична галузь є конкурентною, і підприємство може стикатися зі зростаючою конкуренцією від інших фармацевтичних компаній. Це може вплинути на ринкову позицію підприємства, його прибутковість та можливості для розвитку;

− ризик змін у попиті на ринку. Зміни у попиті на лікарські засоби, зростання або зниження популярності певних препаратів, або поява нових конкурентів можуть вплинути на продажі підприємства і вимагати зміни в стратегії розвитку та портфелі продукції;

− ризик недостатнього дослідження та розробки. У фармацевтичній галузі значна кількість інвестицій витрачається на дослідження та розробку нових лікарських засобів. Однак, не всі проєкти можуть бути успішними і приносити очікувані результати. Недостатня якість досліджень або невдачі в розробці нових препаратів можуть призвести до фінансових втрат.

Для ефективного управління інвестиційними ризиками ПрАТ «Індар» може використовувати методи ризик-менеджменту, включаючи аналіз та оцінку ризиків, розробку стратегій зменшення ризиків, диверсифікацію

портфелю проєктів та страхування від певних ризиків. Крім того, підприємство може активно співпрацювати з іншими фармацевтичними компаніями, науковими установами та урядовими органами для обміну досвідом та отримання підтримки у вирішенні інвестиційних ризиків.

Отже, інвестиційна діяльність ПрАТ «Індар» в умовах війни може бути складною і потенційно ризикованою. Однак, незважаючи на складні умови, ПрАТ «Індар» може приймати певні заходи для забезпечення продовження своєї діяльності та збереження стабільності. Фармацевтична компанія повинна забезпечити постачання необхідних матеріалів, сировини та обладнання для продовження виробництва. Це може включати диверсифікацію постачальників, резервування запасів та розробку альтернативних поставок. В умовах війни можуть бути великі ризики для безпеки персоналу та майна підприємства.

Фармацевтична компанія «Індар» повинна розробити та впровадити ефективні заходи безпеки, включаючи захист виробничих приміщень, резервне копіювання даних та планування евакуації. В умовах війни може бути обмежена доступність ринків збуту.

Компанія «Індар» повинна розглянути можливості розширення на інші ринки, які не безпосередньо пов’язані з конфліктом, або розвитку експортних ринків для забезпечення стійкого попиту на свою продукцію. В умовах війни можуть виникати нові потреби у сфері медицини та здоров’я.

ПрАТ «Індар» може зосередитися на розробці нових продуктів, які відповідають цим потребам, а також на дослідженнях і клінічних випробуваннях для пошуку ефективних лікарських засобів. В умовах війни може бути важко самостійно впоратися з усіма викликами. Компанія може розглянути можливості співпраці та партнерства з іншими організаціями, включаючи міжнародні гуманітарні організації та медичні установи.

Висновки до розділу 2

Отже, за результатами проведеного дослідження варто зробити відповідні висновки.

Проведено аналіз галузі та стану інвестиційної діяльності на підприємствах галузі. Фармацевтичні компанії збільшують інвестиції в розвиток біотехнологій та генетичного інжинірингу. Це дозволяє створювати нові біологічні препарати, вакцини та терапевтичні засоби, які можуть бути більш ефективними та безпечними для пацієнтів. Фармацевтичні компанії все більше інвестують у розширення своєї глобальної присутності. Це може включати встановлення нових виробничих підрозділів, розвиток міжнародних партнерств та придбання ліцензій на розробку та виробництво препаратів в інших країнах. Інвестиції у глобальну експансію дозволяють підприємствам отримати доступ до нових ринків і збільшити свої доходи.

Надано загальну характеристику діяльності підприємства. Основний вид діяльності ПрАТ «Індар» – виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів. За 2019-2021 рр. у фінансовій діяльності ПрАТ «Індар» сталося зростання чистої виручки від реалізації продукції на 102958 тис. грн. або на 21,07%. Натомість за 2019-2021 рр. відбулося збільшення собівартості реалізованої продукції підприємства на 142396 тис. грн. або на 42,27%, що негативно вплинуло на скорочення валового прибутку на 39438 тис. грн. або на 25,99%. Також протягом 2019-2021 рр. відбулося скорочення чистого прибутку ПрАТ «Індар» на 6101 тис. грн. або на 98,13%.

Проведено дослідження стану та особливостей формування інвестиційної політики підприємства. Пріоритетним напрямом для підприємства залишаються реальні інвестиції, а фінансові інвестиції підприємство не залучає та не реалізує. З кожним роком підприємство збільшувало виробничі потужності. Ключовим кроком у розвитку компанії стала розробка власної технології виробництва рекомбінантного інсуліну людини. Для ефективного управління інвестиційними ризиками ПрАТ

«Індар» може використовувати методи ризик-менеджменту, включаючи аналіз та оцінку ризиків, розробку стратегій зменшення ризиків, диверсифікацію портфелю проєктів та страхування від певних ризиків. Крім того, підприємство може активно співпрацювати з іншими фармацевтичними компаніями, науковими установами та урядовими органами для обміну досвідом та отримання підтримки у вирішенні інвестиційних ризиків.

РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПРАТ «ІНДАР»

3.1. Програма діяльності підприємства щодо формування інвестиційної політики

Інвестиційна політика фармацевтичного підприємства – це стратегія та планування вкладень коштів у різні напрямки з метою розвитку і покращення діяльності підприємства в фармацевтичній галузі. Основна мета інвестиційної політики полягає в забезпеченні сталого росту підприємства, зміцненні його конкурентних позицій на ринку та максимізації прибутку. Проблеми та перспективи вдосконалення інвестиційної політики підприємства представлені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Проблеми та перспективи вдосконалення інвестиційної політики підприємства

Проблеми	Перспективи
Відсутність достатніх фінансових ресурсів для інвестицій	Пошук нових джерел фінансування, таких, як інвестори або кредити
Високі ризики інвестицій у фармацевтичній галузі	Розвиток стратегії ризик-менеджменту та виявлення перспективних сегментів
Недостатня конкурентоспроможність на ринку	Розробка інноваційних продуктів та покращення якості існуючих
Обмежена доступність до нових технологій та наукових досліджень	Партнерства з науковими установами та університетами для спільних досліджень
Нестабільне законодавство та регуляторна сфера	Лобіювання змін у законодавстві та активна участь у громадських обговореннях
Відсутність ефективної маркетингової стратегії	Розвиток іміджу бренду, розширення маркетингових каналів та застосування цифрових маркетингових підходів
Низький рівень інноваційності та досліджень у власному виробництві	Залучення до співпраці з науково-дослідними організаціями та стартапами для спільної розробки та впровадження нових продуктів
Відсутність ефективної системи моніторингу та оцінки інвестицій	Впровадження системи моніторингу та оцінки ефективності інвестицій

Джерело: розроблено автором

Успішний розвиток інвестиційної політики підприємства можливий за умови своєчасного формування та реалізації цільових комплексних програм, проведення яких сприятиме успішному стратегічному управлінню економічними ресурсами суб'єкта господарювання, запровадженню конкурсного відбору, призначення відповідальних виконавців, виявлення існуючих проблем розвитку підприємства, формування основних цілей, визначення та розробка заходів основних цілей, узгодження програми та обсягів фінансування з чинного законодавства та з визначеним терміном.

Інвестиційна діяльність в ПрАТ «Індар» повинна бути спрямована на використання та комерціалізацію науково-технічних результатів для розширення та оновлення номенклатури й підвищення якості продукції, що виробляється, а також удосконалення технології її виготовлення з наступним впровадженням і ефективною реалізацією на ринку. В умовах сьогодення основними тенденціями розвитку інвестиційної політики підприємств є глобалізація, концентрація капіталу, посилення конкурентної боротьби, зростання інформаційних впливів на всіх суб'єктів ринку, що вимагає від ПрАТ «Індар» приділення пильної уваги ефективному використанню інвестиційної політики, який здатний забезпечити суб'єктам господарювання провідні ринкові позиції. Аналіз практики реалізації напрямів підвищення ефективності інвестиційної політики ПрАТ «Індар» дає можливість узагальнити найпоширеніші помилки при плануванні та їх реалізації, серед яких:

− відсутність чіткого взаємозв'язку між стратегічними цілями ПрАТ «Індар» та цілями інвестиційних проєктів;

− слабка або відсутня формалізація процесів управління проєктами розвитку (регламенти, методики тощо);

− неналагодженість ефективної комунікації та інформування персоналу ПрАТ «Індар» відносно змісту та цілей змін, неготовність співробітників до масштабів, глибини перетворень при реалізації проєктів;

− невиправдано оптимістичні оцінки керівництва щодо темпів їх реалізації, необхідного ресурсного забезпечення;

− наявність спільного бюджету на поточну діяльність та розвиток ПрАТ «Індар», що не дає можливість виокремити інвестиційну діяльність від операційної.

При аналізі інвестиційних можливостей ПрАТ «Індар» у воєнний час варто також враховувати вплив властивостей підприємства на сприйняття нововведень.

1) Структурно-організаційні властивості ПрАТ «Індар»: наукоємність продукції як властивість ПрАТ «Індар» у воєнний час – оскільки компанія характеризується високим ступенем наукоємності продукції, то вона має підвищену необхідність у нововведеннях; масштаб організації – оскільки ПрАТ «Індар» є однією з найбільших компаній на ринку продажу меблів, то її масштаб дозволяє залучити значно вищий інвестиційний потенціал та більш кваліфіковані кадри для забезпечення впровадження нововведень; структура ПрАТ «Індар» – оскільки ця компанія є високоцілісною за характеристикою своєї структури, то це прямо сприяє її радикальним нововведенням; висока відособленість ПрАТ «Індар» значно сприяє еволюційним нововведенням; а поєднання критеріїв високої цілісності та високої відособленості у структурі підприємства – це фактори, що дозволяють здійснювати нововведення в широкому спектрі їхньої радикальності; стан системи розвитку ПрАТ «Індар» у воєнний час – оскільки дана компанія має власну систему розвитку, то вона забезпечує прогресивне сприйняття власних проєктів нововведень у широких межах їхньої радикальності.

2) Соціальні властивості ПрАТ «Індар» у воєнний час: рівень соціального розвитку – оскільки компанія має досить високий рівень соціального розвитку, то це дозволяє їй здійснювати більш прогресивніше сприйняття нововведень у всьому діапазоні їхньої радикальності; рівень соціальної захищеності персоналу – ПрАТ «Індар» гарантує своєму

персоналу високий рівень соціального розвитку, а тому компанія більш відкрита до нововведень, адже значну роль в успішному запровадженні нововведень відіграє відкритість персоналу до них.

3) Економічні властивості ПрАТ «Індар»: конкурентоспроможність у воєнний час – оскільки компанія вирізняється особливо високою конкурентоспроможністю, то прогрес запровадження нововведень у ній є більш активним; тип реакції ПрАТ «Індар» на зміни зовнішнього середовища – оскільки підприємства притаманний підприємницький стиль поведінки, то їй властиве прогресивне сприйняття нововведень; структура капіталу – наявність у структурі капіталу ПрАТ «Індар» значних сум нерозподіленого прибутку дозволяє йому успішно здійснити додаткову емісію акцій, що дозволяє здійснювати фінансування вигідних інвестицій в радикальні нововведення з власного капіталу.

4) Управлінські властивості ПрАТ «Індар»: тип управлінської системи у воєнний час – організована управлінська система керування ПрАТ «Індар», для якої характерне поєднання цільового, програмного і функціонального керування, підвищує прогресивність сприйняття власних проєктів нововведень, а також темпи дифузії і готовність до раціоналізації сторонніх проєктів у всьому діапазоні їхньої радикальності; комплексність механізму керування розвитком виробництва ПрАТ «Індар» – дозволяє підвищити прогресивність сприйняття нововведень компаніє за рахунок оптимального поєднання мотиваційних, економічних і організаційних механізмів управлінської діяльності; технічна політика і культура ПрАТ «Індар» – наявність програми технічного розвитку, орієнтованого на перспективні проєкти, і послідовність керівництва в реалізації програми підвищує сприйнятливість до нововведень; сукупність уявлень фахівців ПрАТ «Індар» про шляхи його технічного розвитку визначає радикальність нововведень, які прийнятні для ПрАТ «Індар»; підприємницькі стратегії ПрАТ «Індар» – постійна орієнтація на стратегію лідерства сприяє здійсненню радикальних нововведень, у тому числі технологічного стрибка.

На основі характеристики та аналізу інвестиційних можливостей ПрАТ «Індар» можна перейти до їх оцінки. Оцінити спроможність ПрАТ «Індар» можна за готовністю та достатністю його системи для формування та удосконалення інвестиційної політики на підприємстві. Оцінити спроможність можна за допомогою ресурсного методологічного підходу.

ПрАТ «Індар» повинно розробити чітку стратегію розвитку, яка визначатиме основні напрями і пріоритети в інвестиційних проєктах. Це допоможе підприємству зосередитися на ключових областях, де воно має конкурентні переваги та можливості для зростання. ПрАТ «Індар» повинне провести детальний аналіз ризиків, пов’язаних з інвестиційними проєктами. Це допоможе зрозуміти потенційні загрози і виявити шляхи їх мінімізації або управління.

ПрАТ «Індар» може зосередитися на розвитку власних дослідницьких і розробницьких потужностей. Це дозволить підприємству створити нові інноваційні продукти та технології, що забезпечать йому конкурентну перевагу на ринку. ПрАТ «Індар» може зробити акцент на розширенні маркетингових зусиль для просування своїх продуктів. Це може включати вдосконалення маркетингової стратегії, розвиток цифрових маркетингових підходів та використання інноваційних каналів комунікації зі споживачами.

ПрАТ «Індар» може розглянути можливість залучення зовнішніх інвесторів, які мають інтерес та досвід в фармацевтичній галузі. Це може стати джерелом додаткових фінансових ресурсів та експертної підтримки для реалізації інвестиційних проєктів.

ПрАТ «Індар» повинно вдосконалити систему контролю та оцінки ефективності інвестиційних проєктів. Це дозволить підприємству забезпечувати постійний моніторинг результатів та вчасно вносити корективи у стратегію та планування. ПрАТ «Індар» може вдосконалити свої виробничі процеси, залучити нові технології та підвищити якість продукції, що допоможе збільшити його конкурентоспроможність на ринку.

Отже, вищенаведені напрями допоможуть ПрАТ «Індар» покращити ефективність своєї інвестиційної політики та досягти сталого росту та успіху в фармацевтичній галузі.

3.2. Обґрунтування ефективної інвестиційної політики підприємства

Зміна поведінки покупців і загострення конкуренції змушують керівників підприємства шукати такі способи формування маркетингового дослідження асортименту фармацевтичного підприємства, які дозволять їм більш ефективно позиціонувати свою товарну пропозицію. При цьому слід підтримувати і нарощувати його ринкову долю, скорочуючи витрати обігу товарів, збільшуючи прибутковість і підвищуючи ступінь задоволення зростаючих потреб покупців. Система планування асортиментної політики ПрАТ «Індар» має бути направлена на підвищення інформаційної обізнаності споживача лікарських засобів, доведення до нього інформації щодо переваг певних медичних препаратів, застосування придатних методів просування з урахуванням можливості нанесення шкоди здоров'ю пацієнта. Важливе місце у товарній політиці ПрАТ «Індар» посідає позиціонування лікарських засобів. На фармацевтичному ринку чітко позиціонованих і відомих споживачу препаратів дуже мало, переважна більшість з них не викликає ніяких асоціацій.

З метою вдосконалення асортиментної політики ПрАТ «Індар» пропонуємо розробити стратегію продуктової диференціації. Слід відзначити, що метою диференціації є надання товару відмінних (у порівнянні з товаром основних конкурентів) властивостей, які важливі для покупця.

Диференціація означає здатність підприємства забезпечити унікальність і більш високу цінність (у порівнянні з конкурентами) продукту для покупця з точки зору рівня якості, наявності його особливих

характеристик, методів збуту, після продажного обслуговування. Диференціація може приймати різні форми: технологічну досконаліть, кращий дизайн продукту (продуктова диференціація); імідж підприємства, марки (диференціація іміджу); особливий сервіс (сервісна диференціація).

Зважаючи на велику різноманітність типів, форм та методів товарної сегментації, реалізація комерційної функції щодо проведення маркетингового дослідження асортименту фармацевтичного підприємства може відбуватись неоднаково у різних типах і групах підприємств. Зокрема, суттєвої різниці між товарознавчим та комерційним баченням формування асортименту не існує. Але комерційний підхід найбільш зорієнтований на задоволення потреб споживачів, що потребує управління структурою процесу проведення маркетингового дослідження асортименту фармацевтичного підприємства, яка б відповідала різнобічним потребам и очікуванням споживачів.

Для ПрАТ «Індар» пропонуємо реалізувати продуктову диференціацію. Продуктова диференціація є ефективним стратегічним підходом для фармацевтичної компанії, який дозволяє відрізняти її продукти від конкурентів і залучати цільову аудиторію. Основна ідея полягає в тому, щоб створити унікальність та особливість продукту, що робить його більш привабливим для споживачів.

Перспективним напрямком розвитку асортименту ПрАТ «Індар» є випуск вітамінно-мінірального комплексу для дітей від 1 року. Найголовніше правило, яке необхідно пам’ятати всім батькам – для дітей допустимо вживання винятково дитячих вітамінів. Вони значно відрізняються за складом від дорослих вітамінів – добова потреба дитячого організму у вітамінах задовольняється на 70-100%.

Використовуючи досвід виробника «Аквіон» (вітаміни «Алфавіт») доцільно розробити подібний за своїм складом вітамінно-мінеральний комплекс «Індар юніор плюс». Продуктова диференціація вітамінів для дітей може бути ефективним підходом для привертання уваги батьків та створення конкурентної переваги на ринку.

Ось декілька пропозицій щодо реалізації продуктової диференціації для вітамінів для дітей.

Натуральні та безпечні інгредієнти. Варто зосередитися на використанні натуральних інгредієнтів, які не містять шкідливих добавок або алергенів. Вітаміни повинні відповідати вимогам безпеки та якості.

Смак та привабливість. Вітаміни будуть мати приємний смак та привабливу форму. Це може включати жувальні вітаміни, гумові ведмедики або кольорові таблетки, що сприяють більшої прийнятності для дітей.

Різноманітність варіантів. Вітаміни для дітей будуть в різних форматах, таких як мультивітаміни, окремі вітаміни або комбіновані препарати. Потрібно батькам вибирати той, який найкраще відповідає потребам їхніх дітей.

Додаткові корисні елементи. Доцільно додати до вітамінів додаткові корисні елементи, які можуть бути важливими для розвитку та здоров'я дітей. Наприклад, можна включити пробіотики для підтримки здоров'я шлунково-кишкової системи або Омега-3 жирні кислоти для підтримки мозкової функції.

Індивідуальні потреби. Варто враховувати різні вікові групи дітей та їхні індивідуальні потреби.

Інформаційна підтримка. Батькам варто надавати інформацію про важливість вітамінів у дітей, їх роль у здоровому рості та розвитку, забезпечувати чіткі інструкції щодо дозування та застосування.

У таблиці 3.2 наведена калькуляція вітамінів «Індар юніор плюс».

Плануємо випуск вітамінів «Індар юніор плюс» на існуючому в ПрАТ «Індар» обладнанні. Виробнича потужність сиропу «Індар юніор плюс» складе 10 млн. мл на рік, тобто 100 тис. флаконів сиропу по 100 мл кожен.

У галузі виробництва вітамінів немає конкретного галузевого нормативного документа, який би регулював розрахунок вартості сировини. Вартість сировини для виробництва вітамінів зазвичай визначається на основі ринкових умов і торговельних угод між постачальниками сировини та

Таблиця 3.2

Рецептура вітамінів «Індар юніор плюс» для 100 мл сиропу

№ з/п	Склад	Вміст
1	Ретинолу пальмітат 1,7 Міо МЕ / г (вітамін А)	0,17
2	Колекальциферол 1 Міо МЕ / г (вітамін D3)	0,21
3	Рибофлавіну фосфат натрію (вітамін В2)	0,24
4	Піридоксину гідрохлорид (вітамін В6)	0,26
5	Тіаміну гідрохлорид (вітамін В1)	0,37
6	Ціанокобаламін (вітамін В12)	0,29
7	Аскорбінова кислота (вітамін С)	0,35
8	Нікотинамід (вітамін РР)	0,41
9	Декспантенол (D- пантенол)	0,17

Джерело: складено та розраховано автором

виробниками вітамінів.

Процес розрахунку вартості сировини включає оцінку якості сировини, визначення потрібної кількості, вартість транспортування та зберігання, а також урахування податків, зборів і митних платежів. Такі розрахунки зазвичай здійснюються на основі внутрішніх методів виробництва, договірних відносин між сторонами та регуляційних політик країни, в якій проводиться виробництво. При розрахунку вартості сировини для виробництва вітамінів були використані загальні економічні показники, такі як вартість сировини на ринку, попит і пропозиція, ціни на енергію та інші витрати на виробництво.

Розрахунок вартості сировини на 100 мл виробництва вітамінів «Індар юніор плюс» наведений в таблиці 3.3.

На основі вищенаведених даних бачимо, що витрати за статтею «Сировина і матеріали» становитимуть 42,44 грн. на 100 мл.

Розрахунок витрат за статтею «Допоміжні та таропакувальні матеріали» наведений в таблиці 3.4.

Таблиця 3.3

Розрахунок витрат по статті «Сировина та основні матеріали» при виробництві 100 мл вітамінів «Індар юніор плюс»

Вид сировини та основних матеріалів	Один. виміру	Норми витрат на 100 мл препарату	Ціна одиниці сировини, грн.	Сума, грн.
Ретинолу пальмітат 1,7 Міо МЕ / г (вітамін А)	МЕ	17	0,31	5,27
Колекальциферол 1 Міо МЕ / г (вітамін D3)	МЕ	21	0,40	8,4
Рибофлавіну фосфат натрію (вітамін В2)	мг	24	0,55	13,2
Піридоксину гідрохлорид (вітамін В6)	мг	26	0,02	0,52
Тіаміну гідрохлорид (вітамін В1)	мг	37	0,03	1,11
Ціанокобаламін (вітамін В12)	мг	29	0,01	0,29
Аскорбінова кислота (вітамін С)	мг	35	0,05	1,75
Нікотинамід (вітамін РР)	мг	41	0,17	6,97
Декспантенол (D- пантенол)	мг	17	0,29	4,93
Всього по статті	-			42,44

Джерело: сформовано на основі внутрішньої документації ПрАТ «Індар»

Таблиця 3.4

Розрахунок витрат по статті «Допоміжні та таропакувальні матеріали» при виробництві 100 мл вітамінів «Індар юніор плюс»

Вид матеріалу	Сума, грн.
МАТЕРІАЛИ	
Ампули скляні для лікарських засобів	0,12
Бандеролі з етикеткового паперу	0,14
Папір пачечний	0,15
Папір для гофрування	0,11
Інструкції	0,09
Коробки з гофрокартону	0,07
Картон для складних коробок	0,06
Стрічка пакувальна	0,01
Стрічка карбонова чорна	0,02
Марля медична	0,02
Картонна пачка	0,05

Продовж. табл.3.4

Вид матеріалу	Сума, грн.
Рукавички хірургічні	0,02
Рукавички гумові кислотостійкі	0,03
Рукавички х/б для укладання ампул	0,04
Полотно обтиральне прошивне	0,11
Полістирольний лист	0,04
Скарифікатори ампульні металеві або ножі ампульні	0,12
Всього по статті	1,2
ДОПОМІЖНА СИРОВИНА	
Азот рідкий	3,6
Вода очищена	4,1
Відновлюючі речовини	3,5
Діоксид вуглецю, нітрати, аміак, хлориди, сульфати, кальцій, важкі метали	3,1
Мікробіологічна чистота	2,5
Перекис водню	0,8
Гази природнігорючі для промислового та комунально-побутового призначення	1,1
Полівінілацетатна дисперсія гомополімерна грубо дисперсна	1,2
Фарба глибокого друку для скляних виробів	1,5
Кисень газоподібний	1,6
Засоби миючі синтетичні порошкоподібні	1,3
Натрій карбоксиметилцелюлоза технічна	1,4
Спирт етиловий технічний	2,1
Спирт етиловий ректифікований	2,3
Стерилліум	2,5
Всього по статті	32,6
ВСЬОГО ВИТРАТ	33,8

Джерело: складено та розраховано автором

На основі вищенаведених даних витрати за статтею «Допоміжні та таропакувальні матеріали» становитимуть 33,8 грн. на 100 мл.

Витрати на доставку включають витрати на паливо, плата за перевезення та інші додаткові витрати, пов'язані з конкретним видом транспорту. Також доцільно врахувати інші витрати, пов'язані з доставкою,

такі як операційні витрати та витрати на логістичне управління (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Розрахунок витрат на доставку сировини, основних, допоміжних та таропакувльних матералів при виробництві 100 мл вітамінів «Індар юніор плюс»

Витрати	Сума, грн.
Витрати на паливо	5,3
Плата за перевезення	6,5
Інші додаткові витрати	7,1
Всього витрат на доставку	18,9

Джерело: складено та розраховано автором

Розрахунок витрат за статтею «Паливо та енергія на технологічні потреби» наданий в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Розрахунок витрат по статті «Паливо та енергія на технологічні потреби» при виробництві 100 мл вітамінів «Індар юніор плюс»

Енерговитрати	Одиниця виміру	Ціна за одиницю, грн.	Норма витрат на 100 мл	Сума, грн.
Газ	$м^3$	34,5	0,19	6,56
Електроенергія	кВт-год	2,64	0,16	0,42
Всього по статті	-	-	-	6,98

Джерело: складено та розраховано автором

Отже, витрати за статтею «Паливо та енергія на технологічні цілі» становитимуть 6,98 грн. на 100 мл препарату.

Розрахунок потреби у робітниках та їх чисельності починається зі складання балансу робочого часу одного середньооблікового робітника.

Чисельність робітників планується у відповідності з їх розстановкою по робочих місцях згідно технологічного процесу.

Витрати за статтею «Основна ЗП основних робітників» складуть 13,49 грн. на 100 мл вітамінів.

Таблиця 3.7

Баланс робочого часу одного робітника ПрАТ «Індар»

№	Показники	Кількість днів
1.	Календарний фонд роботи на рік	365
2.	Номінальний фонд роботи на рік	251
	Невиходи на роботу:	
	- чергові та додаткові відпустки	24
	- відпустки у зв'язку із навчанням без відриву від виробництва	2
	- виконання державних обов'язків	1
	- невиходи через хворобу	8
	Всього невиходів	35
3.	Ефективний фонд часу одного робітника на рік	216
4.	Середня тривалість робочого дня, годин	8
5.	Ефективний фонд часу одного робітника на рік, годин	1728

Джерело: розраховано автором

Таблиця 3.8

Розрахунок фонду оплати праці основних робітників

(погодинна система оплати праці)

Професія	Тариф-ний розряд	Кіль-кість осіб на зміну	Годинна тарифна ставка, грн.	Ефективний річний фонд робочого часу одного робітника	Тарифний фонд ЗП за рік, тис. грн.	Доплати до тарифного фонду ЗП, тис. грн. (25% від ТФЗП)	Загаль-ний річний фонд ЗП, тис. грн.
Оператор	4	5	64,49	1728	557,193	139,298	696,492
Оператор	3	3	54,86	1728	284,0394	71,098	355,492
Фасуваль-ник	2	4	48,99	1728	338, 618	84, 654	423,273
Вантажник	2	2	48,99	1728	169,309	42,327	211,636
Всього	х	х	х	х	1 349, 516	337,379	1 686 895

Джерело: розраховано автором

ПрАТ «Індар» працює в 1 зміну по 8 годин в день.

ПрАТ «Індар» сплачує до бюджету єдиний соціальний внесок (ЄСВ) у розмірі 22% (згідно Податкового кодексу України) та військовий збір, який становить 1,5% (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

Розрахунок витрат по статті «Відрахування до ЄСФ» при виробництві 100 мл вітамінів «Індар юніор плюс»

Напрямки відрахувань	Річний фонд оплати праці, грн.	% нарахування	Сума нарахування, грн.
ЄСВ	1 686 895,2	22	371 116,94
Військовий збір	1 686 895,2	1,5	25 303, 43
Всього	х	х	396 420,37

Джерело: розраховано автором

Розрахунок витрат по статтям фонду оплати праці робітників, ЄСВ та військового збору ПрАТ «Індар» на плановий рік при виробництві 100 мл наведено в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10

Розрахунок витрат на 100 мл вітамінів «Індар юніор плюс», грн.

Види витрат	Загальні витрати на виробництво 100 тис. флаконів по 100 мл, грн.	Витрати на 100 мл
Фонд оплати праці	371 116,94	3,71
ЄСВ та військовий збір	25 303,43	0,25
Всього	401 420,37	3,96

Джерело: розраховано автором

Оскільки виробництво вітамінів «Індар юніор плюс» є новим для ПрАТ «Індар», то доцільно визначити витрати на освоєння виробництва.

Витрати за статтею «Витрати на підготовку та освоєння виробництва нової продукції (за даними підприємства) приймаємо у розмірі 10% від ОЗП:

$$13,49 * 0,1 = 1,49 \text{ грн. на } 100 \text{ мл.}$$

Для виробництва вітамінів «Індар юніор плюс» ПрАТ «Індар» буде використовувати наявне на підприємстві обладнання. Витрати за статтею «Витрати на утримання та експлуатацію обладнання» (за даними підприємства приймаємо у розмірі 200% від ОЗП):

$$13,49 * 2 = 26,98 \text{ грн. на } 100 \text{ мл.}$$

Витрати за статтею «Загальновиробничі витрати» (за даними підприємства приймаємо у розмірі 260% від ОЗП):

13,49 * 2,6 = 35,07 грн. на 100 мл.

Планова калькуляція вітамінів «Індар юніор плюс» на 100 мл надана в таблиці 3.11.

Таблиця 3.11

Розрахунок повної собівартості виробництва 100 мл вітамінів

№	Найменування статей калькуляції	Витрати на 100 мл, грн.
1.	Сировина та основні матеріали	42,44
2.	Допоміжні та таропакувальні матеріали	33,80
3.	Транспортно-складські витрати	18,90
4.	Паливо та енергія на технологічні потреби	6,98
5.	Основна ЗП	13,49
6.	Додаткова ЗП	3,37
7.	Відрахування до ЄСФ та військовий збір	3,96
8.	Витрати на підготовку та освоєння нової продукції	1,35
9.	Витрати на утримання та експлуатацію обладнання	26,98
10.	Загальновиробничі витрати	35,07
11.	Виробнича СВ	186,34
12.	Адміністративні витрати (2% від виробничої СВ)	3,72
13.	Витрати на збут (1,5% від виробничої СВ)	2,79
14.	Інші витрати (0,5% від виробничої СВ)	0,98
15.	Повні витрати	193,83

Джерело: складено та розраховано автором

Отже, повні витрати на виробництво запланованого обсягу вітамінів «Індар юніор плюс» складуть:

100 тис. флаконів * 193,83 грн. = 19 383 000 тис. грн.

Наступним кроком розрахуємо відпускну ціну підприємства (табл. 3.13). Отже, відпускна ціна вітамінів «Індар юніор плюс» становитиме 273,71 грн. за 1 флакон, в якому буде 100 мл фармацевтичного препарату «Індар юніор плюс». Це конкурентоспроможна ціна, оскільки схожі фармацевтичні препарати у конкурентів дещо дорожчі.

Таблиця 3.12

Розрахунок відпускної ціни вітамінів «Індар юніор плюс», грн. за 100 мл

№	Показники	Сума грн.
1	Повні витрати	193,83
2	Рентабельність,%	10
3	Прибуток	19,38
4	Відпускна ціна підприємства (без ПДВ)	213,21
5	ПДВ 20%	42,6
6	Відпускна ціна з ПДВ за 1 флакон препарату, грн.	255,81
7	Торгівельна націнка, %	7
8	Роздрібна ціна 1 флакону (100 мл), грн.	273,71

Джерело: складено та розраховано автором

Визначимо річний дохід від реалізації вітамінів «Індар юніор плюс» на 1-й проєктний рік: 100 тис. флаконів * 273,71 грн. = 27 371 000 тис. грн.

Визначимо собівартість та прибуток від реалізації вітамінів «Індар юніор плюс». Дані зобразимо в таблиці 3.13.

Таблиця 3.13

Розрахунок собівартості та прибутку на плановий випуск вітамінів «Індар юніор плюс»

Показник	На 100 мл фармацевтичного препарату, грн.	Плановий випуск – 100 тис. флаконів по 100 мл, тис. грн.
Повні витрати на виробництво та реалізацію продукції	193,83	19,383
Дохід	273,71	27,371
Валовий прибуток	79,88	7 988

Джерело: складено та розраховано автором

Витрати на 1 гривню виробленої продукції :

$$В_{1грн} = \frac{ПВ}{ЧД} \quad (3.1)$$

$$В_{1грн} = 193,83 / 273,71 = 0,71 \text{ грн.}$$

Чистий прибуток:

$$ЧП = П * (\frac{(100 - СПП)}{100}), \quad (3.2)$$

де П – прибуток, тис. грн.

СПП – ставка податку на прибуток (18%).

ЧП = 7 988 * 0,82 = 6550 тис. грн.

Отже, при впровадженні нового виду вітамінів «Індар юніор плюс» на ПрАТ «Індар» чистий прибуток збільшиться на 6 550 тис. грн.

Таблиця 3.14

Зміна ОТЕП діяльності ПрАТ «Індар» під впливом впровадження запропонованого заходу, тис. грн.

Показники	Базовий рік	Проєкт-ний рік	Абсол. від-хил., +/-	Відносне відхил., %
Чистий дохід від реалізації продукції	753 184	775 757	22 573	3,1
Повні витрати на виробництво і реалізацію продукції	714 675	734 058	19 383	2,7
Валовий прибуток	112 301	120 289	7988	7,1
Чистий прибуток	744	7 294	6550	88
Витрати на 1 грн. чистого доходу від реалізації	94,9	93,1	-1,8	2,1
Рентабельність продукції	5,39	9,97	4,58	84
Термін окупності, років	-	-	-	-

Джерело: складено та розраховано автором

3.3. Управлінсько-організаційне забезпечення ефективності інвестиційної політики підприємства

Оцінка ефективності інвестиційної політики підприємства є важливим кроком для визначення успішності і рентабельності інвестицій. Оцінка ефективності інвестиційної політики включає:

− період окупності. Цей показник визначає, за який час підприємство отримає повернення вкладених коштів. Чим коротший період окупності, тим більш ефективна інвестиційна політика;

− чистий поточний дохід (NPV). Варто відзначити, що NPV оцінює загальну прибутковість інвестиційного проєкту, враховуючи часову цінність грошей. Позитивне значення NPV свідчить про ефективність інвестиційної політики;

− індекс рентабельності інвестицій (ROI) – обчислює відношення прибутку до вкладеного капіталу. Вищий ROI вказує на більш ефективну інвестиційну політику.

Важливо враховувати, що оцінка ефективності інвестиційної політики має бути комплексною і враховувати різні аспекти фінансової, економічної та стратегічної природи підприємства.

Для проведення більш поглибленої економічної оцінки запропонованих заходів щодо залучення більшої кількості клієнтів у ПрАТ «Індар» за рахунок вдосконалення інвестиційної продуктової політики, проведемо оцінку грошових потоків за трьома сценаріями розвитку:

І сценарій вдосконалення інвестиційної продуктової політики ПрАТ «Індар» – це реалістичний (табл. 3.15).

За реалістичним сценарієм вдосконалення інвестиційної продуктової політики ПрАТ «Індар» плануємо позитивне значення чистої теперішньої вартості проєкту (4296,35 тис. грн. у 2023 р., 4096,62 тис. грн. у 2024 р. та 3909,77 тис. грн. у 2025 р.). Індекс рентабельності інвестицій більше 1, що свідчить про ефективність запропонованих заходів, а термін окупності інвестицій складе 8 місяців.

ІІ сценарій вдосконалення інвестиційної продуктової політики ПрАТ «Індар» – це песимістичний (табл. 3.16), який передбачає скорочення запланованих доходів на 1%.

За песимістичним сценарієм вдосконалення інвестиційної продуктової політики ПрАТ «Індар» плануємо позитивне значення чистої теперішньої вартості проєкту (4149,22 тис. грн. у 2023 р., 3968,19 тис. грн. у 2024 р. та 3796,43 тис. грн. у 2025 р.). Індекс рентабельності інвестицій більше 1, що свідчить про ефективність запропонованих заходів, а термін окупності

Таблиця 3.15

Розрахунок показників економічної ефективності вдосконалення інвестиційної продуктової політики ПрАТ «Індар» за реалістичним сценарієм, тис. грн.

Показники	Роки		
	2023	2024	2025
Загальні доходи, тис. грн.	17726,00	18612,30	19542,92
Загальні витрати, тис. грн.	12549,68	12675,2	12801,929
Ставка дисконту, %	20	20	20
Коефіцієнт дисконтування	0,83	0,69	0,58
Дисконтовані вигоди, тис. грн.	14712,58	12842,49	11334,89
Дисконтовані витрати, тис. грн.	10416,23	8745,87	7425,12
Чиста теперішня вартість проєкту, NPV, тис. грн.	4296,35	4096,62	3909,77
Індекс рентабельності інвестицій	1,46		
Термін окупності інвестицій, місяців	8		

Джерело: складено та розраховано автором

Таблиця 3.16

Розрахунок показників економічної ефективності вдосконалення інвестиційної продуктової політики ПрАТ «Індар» за песимістичним сценарієм, тис. грн.

Показники	Роки		
	2023	2024	2025
Загальні витрати, тис. грн.	17548,74	18426,18	19347,49
Загальні доходи, тис. грн.	12549,68	12675,2	12801,929
Ставка дисконту, %	20	20	20
Коефіцієнт дисконтування	0,83	0,69	0,58
Дисконтовані витрати, тис. грн.	14565,45	12714,06	11221,54
Дисконтовані вигоди, тис. грн.	10416,23	8745,87	7425,12
Чиста теперішня вартість проєкту, NPV, тис. грн.	4149,22	3968,19	3796,43
Індекс рентабельності інвестицій	1,45		
Термін окупності інвестицій, місяців	8		

Джерело: складено та розраховано автором

інвестицій складе 8 місяців.

ІІІ сценарій вдосконалення інвестиційної продуктової політики ПрАТ «Індар» – це оптимістичний (табл. 3.17), який передбачає зростання запланованих доходів на 1%.

Таблиця 3.17

Розрахунок показників економічної ефективності вдосконалення інвестиційної продуктової політики ПрАТ «Індар» за оптимістичним сценарієм, тис. грн.

Показники	Роки		
	2023	2024	2025
Загальні витрати, тис. грн.	17903,26	18798,42	19738,35
Загальні доходи, тис. грн.	12549,68	12675,2	12801,929
Ставка дисконту, %	20	20	20
Коефіцієнт дисконтування	0,83	0,69	0,58
Дисконтовані витрати, тис. грн.	14859,71	12970,91	11448,24
Дисконтовані вигоди, тис. грн.	10416,23	8745,87	7425,12
Чиста теперішня вартість проєкту, NPV, тис. грн.	4443,47	4225,04	4023,12
Індекс рентабельності інвестицій	1,48		
Термін окупності інвестицій, місяців	8		

Джерело: складено та розраховано автором

За оптимістичним сценарієм вдосконалення інвестиційної продуктової політики ПрАТ «Індар» плануємо позитивне значення чистої теперішньої вартості проєкту (4443,47 тис. грн. у 2023 р., 4225,04 тис. грн. у 2024 р. та 4023,12 тис. грн. у 2025 р.). Індекс рентабельності інвестицій більше 1, що свідчить про ефективність запропонованих заходів, а термін окупності інвестицій складе 8 місяців.

Підсумовуючи запропоновані заходи з удосконалення інвестиційної політики в ПрАТ «Індар», ми прогнозуємо збільшення доходів, прибутку та індексу рентабельності, що свідчить про ефективність і доречність даних заходів. Однак, варто пам’ятати, що прогнози є лише приблизними оцінками, і реальні результати можуть бути різними в залежності від багатьох факторів, таких як зміна економічної ситуації, конкурентний тиск, зміна попиту. Тому

важливо не забувати про моніторинг та аналіз результатів застосування заходів, щоб вчасно внести корективи в стратегію підприємства.

Висновки до розділу 3

У розділі 3 досліджено програму діяльності підприємства щодо формування інвестиційної політики. ПрАТ «Індар» повинно розробити чітку стратегію розвитку, яка визначатиме основні напрями і пріоритети в інвестиційних проєктах. Це допоможе підприємству зосередитися на ключових областях, де воно має конкурентні переваги та можливості для зростання. ПрАТ «Індар» повинно провести детальний аналіз ризиків, пов’язаних з інвестиційними проєктами. Це допоможе зрозуміти потенційні загрози і виявити шляхи їх мінімізації або управління.

Проведено обґрунтування ефективної інвестиційної політики підприємства. Для ПрАТ «Індар» пропонуємо реалізувати продуктову диференціацію. Продуктова диференціація є ефективним стратегічним підходом для фармацевтичної компанії, який дозволяє відрізняти її продукти від конкурентів і залучати цільову аудиторію. Основна ідея полягає в тому, щоб створити унікальність та особливість продукту, що робить його більш привабливим для споживачів. Пропонуємо розробити подібний за своїм складом вітамінно-мінеральний комплекс «Індар юніор плюс». При впровадженні нового виду вітамінів «Індар юніор плюс» у ПрАТ «Індар» чистий прибуток збільшиться на 4244,58 тис. грн.

Оцінено ефективність інвестиційної політики підприємства. За реалістичним сценарієм вдосконалення інвестиційної продуктової політики ПрАТ «Індар» плануємо позитивне значення чистої теперішньої вартості проєкту (4296,35 тис. грн. у 2023 р., 4096,62 тис. грн. у 2024 р. та 3909,77 тис. грн. у 2025 р.). Індекс рентабельності інвестицій > 1, що свідчить про ефективність запропонованих заходів, а термін окупності інвестицій складе 8 місяців

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Отже, за результатами проведеного дослідження варто зробити відповідні висновки.

Визначено сутність понять «інвестиція», «політика» та «інвестиційна політика». Інвестиція – це процес вкладання коштів, ресурсів або активів в певну справу, проєкт або підприємство з метою отримання прибутку або досягнення інших економічних цілей у майбутньому. Політика – це процес формування, здійснення та реалізації рішень, стратегій та дій, спрямованих на управління суспільством, державою, організацією або іншою сукупністю людей. Інвестиційна політика – це набір рішень, стратегій, програм і заходів, які приймаються державою, організацією або іншими суб'єктами з метою стимулювання і підтримки інвестиційної діяльності.

Досліджено теоретичні засади та напрямки розроблення інвестиційної політики. Політика в інвестуванні означає систему принципів, стратегій, регуляційних вимог та рішень, які встановлюються урядом або органами управління з метою сприяння інвестиційній діяльності в країні або регіоні. Інвестиційна політика визначає правила і умови, що регулюють залучення, використання та захист інвестицій, а також стимулює розвиток інвестиційного клімату та підтримує економічний зріст.

Обгрунтовано методичні підходи до оцінки інвестиційної політики підприємства. Методика інтегральної оцінки може використовувати різні аналітичні підходи, моделі або системи оцінки, які допомагають скласти комплексну картину інвестиційної привабливості. Зазвичай, ці методики розробляються з урахуванням особливостей конкретного сектору або ринку, а також міжнародних стандартів та практик.

Проведено аналіз галузі та стану інвестиційної діяльності на підприємствах галузі. Фармацевтичні компанії збільшують інвестиції в розвиток біотехнологій та генетичного інжинірингу. Це дозволяє створювати нові біологічні препарати, вакцини та терапевтичні засоби, які можуть бути

більш ефективними та безпечними для пацієнтів. Фармацевтичні компанії все більше інвестують у розширення своєї глобальної присутності. Це може включати встановлення нових виробничих підрозділів, розвиток міжнародних партнерств та придбання ліцензій на розробку та виробництво препаратів в інших країнах. Інвестиції у глобальну експансію дозволяють підприємствам отримати доступ до нових ринків і збільшити свої доходи.

Надано загальну характеристику діяльності підприємства. Основний вид діяльності ПрАТ «Індар» – виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів. За 2019-2021 рр. у фінансовій діяльності ПрАТ «Індар» сталося зростання чистої виручки від реалізації продукції на 102958 тис. грн. або на 21,07%. Натомість за 2019-2021 рр. відбулося збільшення собівартості реалізованої продукції підприємства на 142396 тис. грн. або на 42,27%, що негативно вплинуло на скорочення валового прибутку на 39438 тис. грн. або на 25,99%. Також протягом 2019-2021 рр. відбулося скорочення чистого прибутку ПрАТ «Індар» на 6101 тис. грн. або на 98,13%.

Проведено дослідження стану та особливостей формування інвестиційної політики підприємства. Пріоритетним напрямом для підприємства залишаються реальні інвестиції, а фінансові інвестиції підприємство не залучає та не реалізує. З кожним роком підприємство збільшувало виробничі потужності. Ключовим кроком у розвитку компанії стала розробка власної технології виробництва рекомбінантного інсуліну людини. Для ефективного управління інвестиційними ризиками ПрАТ «Індар» може використовувати методи ризик-менеджменту, включаючи аналіз та оцінку ризиків, розробку стратегій зменшення ризиків, диверсифікацію портфелю проєктів та страхування від певних ризиків. Крім того, підприємство може активно співпрацювати з іншими фармацевтичними компаніями, науковими установами та урядовими органами для обміну досвідом та отримання підтримки у вирішенні інвестиційних ризиків.

Досліджено програму діяльності підприємства щодо формування інвестиційної політики. ПрАТ «Індар» повинно розробити чітку стратегію

розвитку, яка визначатиме основні напрями і пріоритети в інвестиційних проєктах. Це допоможе підприємству зосередитися на ключових областях, де воно має конкурентні переваги та можливості для зростання. ПрАТ «Індар» повинно провести детальний аналіз ризиків, пов’язаних з інвестиційними проєктами. Це допоможе зрозуміти потенційні загрози і виявити шляхи їх мінімізації або управління.

Проведено обґрунтування ефективної інвестиційної політики підприємства. Для ПрАТ «Індар» пропонуємо реалізувати продуктову диференціацію. Продуктова диференціація є ефективним стратегічним підходом для фармацевтичної компанії, який дозволяє відрізняти її продукти від конкурентів і залучати цільову аудиторію. Основна ідея полягає в тому, щоб створити унікальність та особливість продукту, що робить його більш привабливим для споживачів. Пропонуємо розробити подібний за своїм складом вітамінно-мінеральний комплекс «Індар юніор плюс». При впровадженні нового виду вітамінів «Індар юніор плюс» у ПрАТ «Індар» чистий прибуток збільшиться на 4244,58 тис. грн.

Оцінено ефективність інвестиційної політики підприємства. За реалістичним сценарієм вдосконалення інвестиційної продуктової політики ПрАТ «Індар» плануємо позитивне значення чистої теперішньої вартості проєкту (4296,35 тис. грн. у 2023 р., 4096,62 тис. грн. у 2024 р. та 3909,77 тис. грн. у 2025 р.). Індекс рентабельності інвестицій більше 1, що свідчить про ефективність запропонованих заходів, а термін окупності інвестицій складе 8 місяців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22. С. 144.

2. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 47. С. 646.

3. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.96 р. Документ 93/96-ВР, чинний, поточна редакція від 22.03.2022, підстава 2139-IX. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 19. С. 80. URL: https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 08.05.2023).

4. Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23.02.98. Документ z0214-98, поточна редакція – Прийняття від 23.02.1998. URL: https: //zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text (дата звернення: 21.05.2023).

5. Борко К.В. Принципи і цілі інвестиційної політики підприємств у період економічної трансформації. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/ 197230248.pdf (дата звернення: 21.05.2023).

6. Боровік Л. Інвестиційна політика держави щодо розвитку сільського господарства. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка. 2020. № 2. С. 95-101.

7. Брадул О., Ртищев С. Ефективність управління інноваційно-інвестиційним розвитком ресурсного потенціалу підприємства як функціонал економічної безпеки та конкурентоспроможності. *Економічний аналіз.* 2022. Том 32. № 1. С. 23-38.

8. Бровкова О.Г., Киртока М.М. Роль інвестиційної стратегії в діяльності підприємства. І Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Формування потенціалу економічного розвитку промислових підприємств». Секція 1. Стратегічне управління економічним розвитком

промислових підприємств. 2015. № 16. С. 16-17.

9. Бродюк І.В. Стратегічний аналіз інвестиційного розвитку підприємства. *Економіка та держава.* 2015. № 4. С. 131-133.

10. Бурлака Н.І. Розвиток інвестиційної діяльності підприємств України. *Інвестиції: практика та досві*д. 2019. № 8. С. 37-44.

11. Бушовська Л.Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство.* 2017. Вип. 11. С. 170-176.

12. Вакалюк В.А. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2017. Випуск 16. С. 122-126.

13. Вороніна О.О. Формування інвестиційної стратегії компанії в умовах кризи. Інтернет-конференції ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. 2022. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?user=SMlbJtsAAAAJ&hl=ru (дата звернення: 08.05.2023).

14. Голубєв Д.І. Етапи розробки інвестиційної політики підприємства. *Економіка та держава.* 2014. № 10. С. 97-99.

15. Горін У.З., Гальків Л.І. Інвестиційний потенціал розвитку підприємства: практичні аспекти аналізу та обґрунтування стратегії. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління.* 2018. Випуск 2 (13). С. 79-85.

16. Дідур К.М. Сутність, класифікація й структура інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід.* 2022. № 9-10. С. 30-37.

17. Дудчик О. Стан, проблеми та перспективи сприятливого інвестиційного клімату України. *Економічний форум.* 2016. № 6. С. 259-268.

18. Заїка С.О. Інвестиційний потенціал підприємства та варіанти його формування. *Науковий вісник Херсонського державного університету.* Економічні науки. 2015. Вип. 13. Ч. 1. С. 84-86.

19. Інвестиційна активність підприємств з виробництва продукції з високою доданою вартістю в умовах обмежених ринків: парадигма та

механізми забезпечення: монографія. Н.Ю. Брюховецька, І.П. Булєєв та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. 388 с

20. Карпенко А.В., Намлієва Н.В. Управління інвестиціями як важлива складова розвитку підприємницької діяльності. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом.* Економічні науки. 2022. Випуск 4 (67). С. 29-40.

21. Колеватова А.В. Сучасний стан залучення іноземних інвестицій в економіку україни. *Глобальні та національні проблеми економік*и. 2018. С. 1080-1084.

22. Комаров А.С. Особливості формування інвестиційної стратегії промислових підприємств. Scientific Collection «InterConf», (115): with the Proceedings of the 7rth International Scientific and Practical Conference «Global and Regional Aspects of Sustainable Development» (July 6-8, 2022). Copenhagen, Denmark: Berlitz Forlag, 2022. С. 7-10.

23. Коритько Т.Ю., Крук О.М. Оцінка інвестиційного потенціалу підприємства. *Вісник Донбаської державної машинобудівної академії*. 2015. № 2 (35). С. 93-96.

24. Крижанівська М., Степанова А. Концептуальні засади управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 37. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-10 (дата звернення: 11.05.2023).

25. Кучеренко Ю.А. Особливості інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Інвестиції: практика та досвід.* 2018. № 7. С. 82-85.

26. Лаврук В.В., Лаврук О.С. Національна політика у сфері інвестиційної підтримки інноваційних технологій. *Інвестиції: практика та досвід.* 2023. № 8. С. 7-14.

27. Лендєл О. Теоретико-методичні аспекти здійснення інвестиційної діяльності в сучасних економічних умовах. *Інвестиції: практика та досвід.* 2016. № 18. С. 83-87.

28. Ломачинська І.А. Концептуальні підходи до визначення сутності імпакт-інвестицій. *Бізнес Інформ.* 2020. № 2. С. 16-22.

29. Лузанова О.С., Петрова А.Ю. Проблеми інвестиційної політики підприємства та шляхи вирішення. URL: https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/205.pdf (дата звернення: 21.05.2023).

30. Маматова Л.Ш. Забезпечення фінансово-інвестиційного потенціалу промислових підприємств дис. канд. екон. наук.; 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Маріуполь, 2016. 234 с.

31. Мойсеєнко І., Ревак І., Миськів Г., Чапляк Н. Інвестиційний аналіз: навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 276 с.

32. Мошляк І.О. Інвестиційна діяльність підприємства та її ефективність. *Вчені записки Університету «КРОК».* 2018. № 3 (51). С. 68-73.

33. Огренич Ю.О. Напрямки покращення фінансової та інвестиційної діяльності промислових підприємств України в сучасних економічних умовах. ІІІ Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Сучасна молодь в світі ІТ». Секція «Інвестиційне проєктування в різних сферах суспільного життя». 2022. С. 106-108.

34. Очередько О.О. Перспективи розвитку інвестиційної діяльності підприємств в Україні. *Вісник ДонДУУ «Менеджер».* 2016. № 4 (73). С. 24-31.

35. Пересада А.А., Шевченко О.Г., Коваленко Ю.М., Урванцева С.В. Портфельне інвестування: Навч. посібник.К.: КНЕУ, 2004. 408 с.

36. Пікус Р.В., Ляпкін О.С. Формування інвестиційної стратегії страхової компанії в умовах сучасних викликів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 3. С. 41-48.

37. Самайчук С.І. Формування та реалізація інвестиційної політики підприємств як важливого чинника їх стратегічного розвитку. *Ефективна економіка.* 2019. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/34.pdf (дата звернення: 11.05.2023).

38. Світлишин І.І. Зростання інвестиційної активності підприємств. *Економіка, управління та адміністрування.* 2021. № 4 (98). С. 18-27.

39. Сімкова Т.О., Байда О.К. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Ефективна економіка.* 2020. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/121.pdf (дата звернення: 21.05.2023).

40. Скотнікова Л.П. Роль інвестиційної стратегії у розвитку підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»* (економічні науки): зб. наук. пр. Харків: НТУ «ХПІ», 2018. № 19 (1295). С. 19-22.

41. Скрипник Г.О., Кочубей О.М. Інвестиційна стратегія розвитку підприємства. *Економічні студії.* 2021. № 3 (33). С. 61-65.

42. Слободянюк Н.О. Концептуальні засади удосконалення інвестиційних стратегій розвитку національної економіки та механізмів їх реалізації. *Економіка та держава.* 2017. № 5. С. 85-88.

43. Сорока Л.М. Економічна сутність інвестицій та теоретичні основи інвестування. *Ефективна економіка.* 2014. № 2. URL: http://www.economy. nayka.com.ua/?op=1&z=2888 (дата звернення: 21.05.2023).

44. Стріжкова А.В., Белік К.О. Методи оцінки інвестиційної привабливості інноваційних підприємств. URL: https://ndipzir.org.ua/ conference/2018/12/14/RozvytokPidprVUkr18-42.pdf (дата звернення: 21.05.2023).

45. Ткаченко А.М., Плаксіна Є.М. Економічна сутність інвестицій. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/72005885.pdf (дата звернення: 21.05.2023).

46. Ткаченко Т.П., Шевчук Н.А., Гончарук І.В. Напрями оптимізації інвестиційної діяльності підприємств. *Агросвіт.* 2018. № 7. С. 45-48.

47. Федченко Н.І. Основні критерії визначення інвестиційної привабливості суб'єктів економічних відносин. *Економічний вісник університету.* 2015. № 1 (24). С. 45-50.

48. Феєр О.В. Управління інвестиціями як складова інвестиційного механізму підприємства. *Економіка і суспільство.* 2016. Вип. 5. С. 256-259.

49. Харченко Т.О. Методичний інструментарій оцінки ефективності інвестицій в контексті формування конкурентоспроможності управління проєкту. *Вісник Сумського національного аграрного університету.* Серія «Економіка і менеджмент». 2016. Вип. 1 (67). С. 99-105.

50. Харчук С.А. Стан інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 66-72.

51. Чернишов В.В. Напрями розвитку інвестиційної діяльності підприємств. *Modern Economics*. 2021. № 26. С. 167-172.

52. Чорна М.В., Глухова С.В. Формування ефективної інвестиційної політики підприємства: монографія. Харків: ФО-П Шейніна О.В., 2010. 210 с.

53. Чуницька І.І., Морозова І.В. Інвестиційний клімат України: сутність, проблеми та шляхи їх вирішення. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 3 (14). С. 111-117.

54. Шевченко Ю.А. Інвестиційна поведінка ТНК у глобальному турбулентному середовищі: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02. Київ, 2020. 398 с.

55. Шепиленко В.Ю. Інвестиційна складова діяльності підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці.* 2022. Вип. 2 (88). С. 91-96.

56. Шпортько Г.Ю., Козенкова Н.П., Козенкова В.Д. Оцінка інвестиційної привабливості промислового підприємства. *Ефективна економіка.* 2014. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3550 (дата звернення: 21.05.2023).

57. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://ukrstat.gov.ua (дата звернення: 08.05.2023).

58. Офіційний сайт European Innovation Scoreboard 2021. Most Innovative Countries. URL: https://ec.europa.eu/docsroom/documents/45940 (дата звернення: 08.05.2023).

59. Офіційний сайт Global Innovation Index 2021. Global Innovation Index. URL: https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator (дата звернення: 08.05.2023).

60. Офіційний сайт The Bloomberg innovation index. Bloomberg 2022. URL: https://worldpopulationreview.com/country-rankings/most-innovative-countries (дата звернення: 08.05.2023).

61. Офіційний сайт ПрАТ «Індар». URL: https://indar.com.ua/ua (дата звернення: 08.05.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

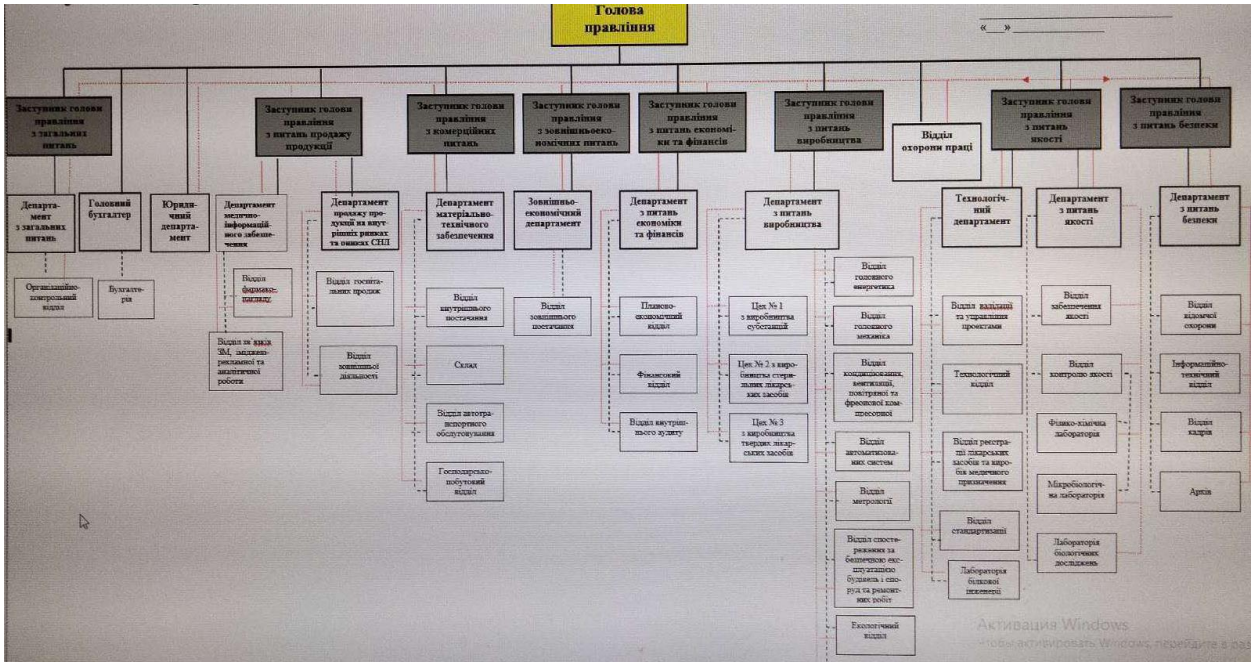

Організаційна структура управління ПрАТ «Індар» [61]

Додаток Б

		Дата(рік, місяць, число)	2020 | 01 | 01
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПО ВИРОБНИЦТВУ ІНСУЛІНІВ «ІНДАР»	за ЄДРПОУ	21680915
Територія		за КОАТУУ	8036300000
Організаційно-правова форма господарювання	230	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	21.20	за КВЕД	21.20
Середня кількість працівників	336		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака			
Адреса	вул. Зрошувальна, 5, м. Київ, Дарницький р-н, Київська область, 02099, Україна, (044)566-35-12		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	160	1003	0
первісна вартість	1001	687	1592	0
накопичена амортизація	1002	527	589	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	785	3598	0
Основні засоби:	1010	77869	77543	0
первісна вартість	1011	144830	156853	0
знос	1012	66961	79310	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	294	294	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0

Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	79108	82438	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	164386	191515	0
Виробничі запаси	1101	69960	65297	0
Незавершене виробництво	1102	78189	5463	0
Готова продукція	1103	7791	116091	0
Товари	1104	8446	4664	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	50578	212101	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	20557	15437	0
з бюджетом	1135	8633	35263	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	4206	572	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	27482	8738	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	60520	5843	0
Готівка	1166	0	0	0
Рахунки в банках	1167	60520	5843	0
Витрати майбутніх періодів	1170	6714	3332	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов’язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	35	50	0
Усього за розділом II	1195	338905	472279	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	418013	554717	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	80886	80886	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	4302	3903	0
Додатковий капітал	1410	30729	30708	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	16672	16672	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	75074	62846	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	207663	195015	0
II. Довгострокові зобов’язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов’язання	1500	944	857	0
Пенсійні зобов’язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов’язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	3952	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов’язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	4896	857	0

III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	203020	335521	0
за розрахунками з бюджетом	1620	133	184	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	0	0	0
за розрахунками з оплати праці	1630	98	83	0
за одержаними авансами	1635	794	205	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	16328	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	5670	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1409	854	0
Усього за розділом III	1695	205454	358845	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	418013	554717	0

Примітки д/н

Керівник Вишневська Л.В.

Головний бухгалтер Давиденко М.О.

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	**Код рядка**	**За звітний період**	**За аналогічний період попереднього року**
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	488585	228844
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(336846)	(133087)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	151739	95757
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов’язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	31782	25708
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2130	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(68922)	(56164)
Витрати на збут	2150	(62809)	(32308)
Інші операційні витрати	2180	(41340)	(29179)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	10450	3814
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

Інші доходи	2240	7	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(606)	(1032)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	9851	2782
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-3634	-1370
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	6217	1412
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	**Код рядка**	**За звітний період**	**За аналогічний період попереднього року**
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	487	414
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	487	414
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	487	414
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	6704	1826

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	291452	65841
Витрати на оплату праці	2505	14418	51573
Відрахування на соціальні заходи	2510	13201	10455
Амортизація	2515	132735	13476
Інші операційні витрати	2520	526150	86592
Разом	2550	977956	227937

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих	2605	0	0

акцій			
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Примітки д/н

Керівник Вишневська Л.В.

Головний бухгалтер Давиденко М.О.

Додаток В

		Дата(рік, місяць, число)	2021 | 01 | 01
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПО ВИРОБНИЦТВУ ІНСУЛІНІВ «ІНДАР»	за ЄДРПОУ	21680915
Територія		за КОАТУУ	8036300000
Організаційно-правова форма господарювання	230	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	21.20	за КВЕД	21.20
Середня кількість працівників	358		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака			
Адреса	вул. Зрошувальна, 5, м. Київ, Дарницький р-н, Київська область, 02099, Україна, (044)566-35-12		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	1003	606	0
первісна вартість	1001	1592	1762	0
накопичена амортизація	1002	589	1156	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3598	40165	0
Основні засоби:	1010	77543	81130	0
первісна вартість	1011	156853	176265	0
знос	1012	79310	95135	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	294	294	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0

Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	82438	122195	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	191515	193852	0
Виробничі запаси	1101	65297	47855	0
Незавершене виробництво	1102	5463	10510	0
Готова продукція	1103	116091	133927	0
Товари	1104	4664	1560	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	212101	181890	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	15437	27780	0
з бюджетом	1135	35263	32797	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	572	902	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8738	10635	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	5843	5045	0
Готівка	1166	0	0	0
Рахунки в банках	1167	5843	5045	0
Витрати майбутніх періодів	1170	3332	3274	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов’язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	50	0	0
Усього за розділом II	1195	472279	455273	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	554717	577468	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	80886	80886	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	3903	3628	0
Додатковий капітал	1410	30708	30686	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	16672	16672	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	62846	97279	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	195015	229151	0
II. Довгострокові зобов’язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов’язання	1500	857	796	0
Пенсійні зобов’язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов’язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов’язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	857	796	0

III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	335521	330157	0
за розрахунками з бюджетом	1620	184	793	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	0	549	0
за розрахунками з оплати праці	1630	83	2556	0
за одержаними авансами	1635	205	306	0
за розрахунками з учасниками	1640	16328	1758	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	5670	8002	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	854	3400	0
Усього за розділом III	1695	358845	347521	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	554717	577468	0

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	**Код рядка**	**За звітний період**	**За аналогічний період попереднього року**
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	942470	488585
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(715586)	(336846)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	226884	151739
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов’язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	40576	31782
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2130	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(60700)	(68922)
Витрати на збут	2150	(119987)	(62809)
Інші операційні витрати	2180	(33202)	(41340)

Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	53571	10450
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)

Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	0	7
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(236)	(606)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	53335	9851
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-10318	-3634
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	43017	6217
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	**Код рядка**	**За звітний період**	**За аналогічний період попереднього року**
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	335	487
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	335	487
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	335	487
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	43352	6704

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	642150	291452
Витрати на оплату праці	2505	92790	74344
Відрахування на соціальні заходи	2510	17415	14418
Амортизація	2515	16712	13201
Інші операційні витрати	2520	161371	132735
Разом	2550	930438	526150

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Додаток Д

		Дата(рік, місяць, число)	2022 | 01 | 01
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТ-ВО «ПО ВИРОБНИЦТВУ ІНСУЛІНІВ «ІНДАР»	за ЄДРПОУ	21680915
Територія		за КОАТУУ	8036300000
Організаційно-правова форма господарювання	230	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	21.20	за КВЕД	21.20
Середня кількість працівників	398		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака			
Адреса	вул. Зрошувальна, 5, м. Київ, Дарницький р-н, Київська область, 02099, Україна, (044)566-35-12		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2021 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	606	56	0
первісна вартість	1001	1762	1333	0
накопичена амортизація	1002	1156	1277	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	40165	7091	0
Основні засоби:	1010	81130	123712	0
первісна вартість	1011	176265	238403	0
знос	1012	95135	114691	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	294	294	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0

Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	122195	131153	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	193852	228586	0
Виробничі запаси	1101	47855	49298	0
Незавершене виробництво	1102	10510	19465	0
Готова продукція	1103	133927	156982	0
Товари	1104	1560	2841	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	181890	231057	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	27780	25021	0
з бюджетом	1135	32797	9798	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	902	1392	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	10635	10843	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	5045	8187	0
Готівка	1166	0	0	0
Рахунки в банках	1167	5045	8187	0
Витрати майбутніх періодів	1170	3274	2709	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов’язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	0
Усього за розділом II	1195	455273	516201	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	577468	647354	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	80886	80886	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	3628	3355	0
Додатковий капітал	1410	30686	30664	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	16672	16672	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	97279	82156	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	229151	213733	0
II. Довгострокові зобов’язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов’язання	1500	796	736	0
Пенсійні зобов’язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов’язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов’язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	796	736	0
III. Поточні зобов’язання і забезпечення				

Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов’язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	330157	419552	0
за розрахунками з бюджетом	1620	793	142	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	549	0	0
за розрахунками з оплати праці	1630	2556	236	0
за одержаними авансами	1635	306	1197	0
за розрахунками з учасниками	1640	1758	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	8002	9873	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов’язання	1690	3400	1885	0
Усього за розділом III	1695	347521	432885	0
IV. Зобов’язання, пов’язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	577468	647354	0

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2021 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	**Код рядка**	**За звітний період**	**За аналогічний період попередн-нього року**
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	591543	942470
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(479242)	(715586)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	112301	226884
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов’язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	85814	40576
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2130	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(59430)	(60700)
Витрати на збут	2150	(53295)	(119987)
Інші операційні витрати	2180	(85044)	(33202)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	346	53571
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)

Інші витрати	2270	(20)	(236)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	326	53335
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-210	-10318
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	116	43017
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	**Код рядка**	**За звітний період**	**За аналогічний період попереднього року**
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	334	335
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	334	335
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	334	335
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	450	43352

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	391504	642150
Витрати на оплату праці	2505	102265	92790
Відрахування на соціальні заходи	2510	20145	17415
Амортизація	2515	20402	16712
Інші операційні витрати	2520	146137	161371
Разом	2550	680453	930438

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0